

3 / 2025

PRAŽSKÁ EVVOLUCE

magazín o ekovýchově v Praze

Každodenní cesta do práce je zanedbaná a týden dovolené to nedožene, říká Veronika Rút... 6/

Ekologická
výchova v Praze

PRAHA
PRAGUE
PRAGA
PRAG

ÚVODNÍK

Dopravní teoretici tvrdí, že když ve městě vytvoříte novou dopravní kapacitu pro automobily, tak ji automobily naplní. Aby tomu teoretici dodali váhu, pojmenovali si to odborně jako indukci automobilové dopravy. A tvrdí, že správnou cestou je vydat se cestou redukce automobilové dopravy.

Je to pochopitelně nesmysl. To ví každý, kdo seděl v autě v auty ucpaném centru. Řešením je oversaturace dopravní kapacity (taky jsem si to odborně pojmenoval).

V Legerce nestačí tři pruhy. Tak devět se blíží optimu.

Ano, bude potřeba zbourat nějaké domy.

Vlastně hodně domů.

Ale v tom je skryt side efekt konceptu. Sledujte.

Čím víc se zvětší kapacita silnic = čím víc plochy zaberou silnice = tím víc bude muset být zbouráno domů = tím míň bude v Praze domů a bytů a nebude možné tu žít = nebudou tu lidé, kteří by jezdili autem = vyřešeno.

Konzultoval jsem koncept s řadou odborníků, naposledy s Janem Gehlem – jen souhlasně lapal po dechu a uznale si klepal na čelo.

Pokud se uděluje Nobelova cena za dopravní urbanismus, já jsem připraven.

Martin Mach Ondřej

SLOVO KOORDINÁTORA

Vážené čtenářky a čtenáři,

toto podzimní číslo magazínu věnujeme tzv. taktickému urbanismu, nástroji, který zlepšuje kvalitu městského veřejného prostoru.

Jakožto obyvatelé nebo návštěvníci Prahy jistě všichni toužíme, aby se nám v Praze žilo příjemně a bezpečně. Velmi těsně s tím souvisí určitá spravedlnost, aby byl veřejný prostor přívětivý pro co nejvíce skupin.

V článcích se dotkneme řady souvisejících podtémat a poodhalíme roušku mnoha zajímavých pražských projektů.

A tradičně naleznete v čísle rubriku nabitou informacemi o aktivitách a projektech eko-center a spolků v Praze.

Přeji Vám inspirativní čtení a barevný podzim.

Petr Holý
Koordinátor oblasti EVVO v Praze

OBSAH

Pražská EVVOLUME

3 / 2025

Pro hlavní město Prahu 10. 9. 2025 vydal BEZK, z. s.
Obsahové zaměření časopisu je připravováno
ve spolupráci s Poradní skupinou EVVO.

portalzp.praha.eu/evvo

BEZK

Letohradská 17

170 00 Praha 7

www.bezk.cz

redakce@prazskaevvolute.cz

www.prazskaevvolute.cz

Vydání připravil: Martin Mach Ondřej

Grafický návrh a sazba: [Matouš Janů](#)

Korektura: Lucie Kameníčková

Foto na titulní straně: Veronika Rút

Uzávěrka dalšího čísla: 19. 11. 2025

4/ Zdeňka Vítková

Dvacet let slavností Zažít město jinak

6/ Každodenní cesta do práce je

zanedbaná a týden dovolené
to nedožene, říká Veronika Rút

12/ Zdeňka Vítková

Prostor před pražskými školami je
bezpečnější díky barevnému
„asfalt artu“

14/ Eliška Vidomus

Školní ulice

17/ Barbora Týcová

Vnitrobloky jsou městský poklad

20/ Zdeňka Vítková

Upozorněte na závadu

22/ Výdejní boxy mohou být decentní

23/ Zdeňka Vítková

Jsem tam za čtvrt hodiny!

25/ Jan Moravec

Grébovka

38/ Co se děje v...

67/ Kalendář akcí

Zdeňka Vítková

Dvacet let slavností Zažít město jinak

Třetí sobotu v září ožijí už podvacáté pražské ulice a náměstí sousedskými slavnostmi. Akce Zažít město jinak se už od roku 2006 snaží každý rok alespoň na chvíli oživit veřejný prostor a ukázat, co se stane, když z ulice zmizí auta a nahradí je koncertní pódia, divadelní scény, dílny, hry pro děti a sousedské pikniky.

Slavnosti po celých dvacet let zaštiťuje pražský spolek AutoMat. Organizátorům v jednotlivých čtvrtích pomáhá s celkovou koordinací, vyjednáváním záborů ulic, propagací a dalšími potřebnými věcmi.

Jak to všechno začalo

Na začátku dnes už tradiční sousedské slavnosti stála v roce 2006 dvoudenní proměna Smetanova nábřeží v pěší korzo. První happening Zažít město jinak zorganizovala tehdy ještě neformální iniciativa Auto*Mat.

Měla to být jednorázová, víkendová akce.

Zažít město jinak na Vinohradech v roce 2011.

Foto: Martin Mach Ondřej / Pražská EVVolute

„Inspirací mám byly car-free days, tak jak jsme je znali ze zahraničí,“ vzpomínala před dvěma lety Šárka Havlíčková, tehdejší programová ředitelka a výkonná manažerka divadla Alfred ve dvoře. „Idea byla zavřít pro automobilovou dopravu Smetaňák, nejkrásnější nábřeží v Praze, a ukázat lidem,

jaká tu může být kvalita veřejného prostoru, když se „zažije jinak“,“ popisuje.

Smetanovo nábřeží se uzavřelo od sobotních 18 hodin do nedělního odpoledne a proměnilo v boulevard pro pěší plný kavárniček s kulturním programem. Nedělní ráno bylo ve znamení snídaně na nábřeží s pohledem na Petřín a Pražský hrad ať už z pražské kavárny, nebo formou pikniku.

„Nevěděli jsme, jestli vůbec někdo přijde, nakonec to byly stovky, ne-li tisíce lidí,“ připomíná první akci svého druhu v Praze Tereza Vohryzková, která akci organizovala.

O rok později se v Praze uskutečnila kromě cyklojízdy a dalších akcí i Parádní procházka - oslava chození ve městě.

V roce 2009 se hlavní program slavností přesunul na pražské Vinohrady. „Došlo

nám, že nemůžeme lidi uměle transportovat na jedno místo a tam vlastně simulovat sousedský život. Spíš je potřebujeme podpořit v tom, aby oživilo místo, kde sami žijí,“ vysvětluje Jakub Hradilek z AutoMatu.

Narůstající význam i oblibu pouličních slavností mezi Pražany prokázal pátý ročník akce, na který dorazilo množství lidí i navzdory deštivému počasí.

Jako lavina

Akce se tak postupně rozšířila do dalších částí Prahy i dalších měst.

Myšlenka slavností se podle Jakuba Hradilky šířila jako lavina. Lidé se začali AutoMatu sami ozývat, že to chtějí také zkusit.

V roce 2011 „zažili město jinak“ lidé na Vinohradech, Letné, ve Vršovicích, na Břevnově,

Smíchově, Žižkově a dalších, celkem 13, místech najednou.

O dva roky později se kromě Prahy zapojila města Olomouc a Ostrava. Následující rok také Hradec Králové, Jablonec nad Nisou, Havířov a Krnov.

Součástí slavností se staly cyklojízdy, pěší korza s kavárenskými stolečky, hřiště pro děti, trhy, koncerty, divadelní představení a další pouliční umění, ale i debaty o veřejném prostoru.

Na každém místě mohou mít slavnosti jiný ráz. Někde se jedná o opravdu čisté sousedskou akci s piknikem a dětskými dílnami, na které lidé zažívají kouzlo pospolitosti. Jinde se do dění zapojují profesionální hudebníci, tanečníci a další umělci.

Zachován však zůstal termín slavností, každoročně se konají třetí víkend v září, v rámci Evropského týdne mobility.

Letos se akce uskuteční v 15 pražských částech a více než 50 městech napříč celou Českou republikou.

Foto: Ekolist.cz

Ing. Zdeňka Vítková je redaktorkou *Pražské EVV*oluce.

Každodenní cesta do práce je zanedbaná a týden dovolené to nedožene, říká Veronika Rút

Foto: Karolína Kadičáková

Veronika Rút dlouhodobě kritizuje vizuální smog v českých městech. Za sebou má náročný projekt vytvoření strategie pro výdejní boxy. Vyzkoušela si i taktický urbanismus a oživení Vachovy ulice v Brně během loňského léta. V rozhovoru hovoří o tom, jak prostředí formuje naši psychiku, o motivaci měst kultivovat své prostředí i o tom, jak těžké je změny prosazovat.

Co považujete za největší nešvary veřejných prostor v Česku?

Nedostatečnou komunikaci a spolupráci, poškozené mezilidské vztahy a ztrátu vazby na místo – to vše vytváří v prostoru silné společenské trauma.

Projevuje se to například tím, že městské odbory nespolupracují s dalšími organizacemi, takže v ulicích chybí stromy nebo se nedaří dotáhnout detaily typu dlažby, mobiliáře či kvalitního značení.

Policie sází dopravní značky ve snaze nahradit respekt k pravidlům, ale vzniká jen

Veronika Rút je designérka a zakladatelka studia Richtig. Věnuje se kultivaci veřejného prostoru. V rámci iniciativy Naše kultivovaná města pomohla více než pětadvaceti radnicím omezit vizuální smog.

chaos. Na nemovitostech je často vidět lhostejnost a neschopnost o dům pečovat bez zaplácnutí reklamou.

Kultura podnikání se zlepšuje nejrychleji, ale obecně žijeme v prostředí plném vizuální i mentální únavy, která zbytečně snižuje kvalitu života – přestože se nám ekonomicky daří.

Co by česká města nejvíce potřebovala, aby se stala kultivovanými? A jak představitelům i obyvatelům vysvětlit, proč by o to měli stát?

Politici na lokální úrovni si potřebu kultivace uvědomují a často si mě sami zvou – nemůjím se nikam vnucovat. Kompetentní lidé cítí odpovědnost.

Problémem bývá spíše nezáměr části úředníků nebo veřejnosti, která si kvůli bídě kvalitě prostředí nedokáže představit, že by šlo něco zlepšit. I to se ale postupně mění, i když protiproud zůstává silný.

Jaká je motivace měst ke zlepšování veřejného prostoru? Nebojí se výdajů nebo kritiky podnikatelů kvůli omezení reklamních ploch?

Setina reklamních nosičů má stonásobnou hodnotu oproti dnešnímu přehlcení, takže

Proměna veřejného prostoru.

podnikatel, který umí počítat, nebude protestovat.

Problém nastává u lidí, kteří uvízli v devadesátkách a chtějí inzerovat kdekoliv cokoliv – tam je potřeba nastavit jasná pravidla.

Motivace měst je silná – prostředí formuje naši psychiku a řada radních má zkušenost ze zahraničí a chce to dělat lépe.

Výdaje jsou relativní – kolik má stát cesta do práce, která vás nabije energií? Žádné město nechce naštvané obyvatele, kteří se

těší, až se odstěhují. A žádná radnice není tak bohatá, aby si mohla dovolit nekvalitní a donekonečna opravované prvky.

Kde hledat rovnováhu mezi komerčními a veřejnými zájmy?

Ideálně se mají doplňovat. Stále se to učíme – v devadesátkách se do měst dostala spousta pochybných podnikatelských řešení a následky nevýhodných smluv řešíme dodnes.

Město může být k lidem přátelské.

Když je ale spolupráce mezi městem a podnikatelem nastavena dobře, může vzniknout kvalitní prostor.

Je důležité mít rozumně nastavené územní plány – jinak skončíme s jednopodlažními domky bez obchodů a s nutností jezdit autem i pro rohlíky.

Dá se inspirovat v zahraničí?

Toto téma se řeší všude – v Evropě i mimo ni. Zajímavé výzkumy vznikají v Severní

i Jižní Americe, ale i v Pákistánu. Vizuální kvalita veřejného prostoru, její vliv na kognitivní zátěž a duševní zdraví, je dnes globálním tématem.

Co si představit pod pojmem taktický urbanismus a kde ho lze využít?

Původně šlo o spontánní iniciativy obyvatel, dnes se z něj stává standardní nástroj pro městské plánování. Je levný, rychlý

a ukazuje, jak prostor opravdu funguje a jaký je jeho potenciál.

Umožňuje testovat dopady změn v terénu bez dlouhých let plánování. Hodí se pro školy, přechody, veřejná sezení – zkrátka všude tam, kde je potřeba posílit přátelskost prostoru.

Ve Švýcarsku je chůze dětí do školy dokonce povinná – právě kvůli jejím přínosům pro samostatnost, duševní zdraví a budoucí úspěch.

Jak proběhla proměna Vachovy ulice v Brně?

V tomto případě jsem spojila místní obchodníky a navázala projekt přímo na jejich provozovny. Po dobu šesti měsíců se starali o provoz nekomerčního veřejného sezení nad rámec svých předzahrádek. Ukázalo se, že i z ekonomického hlediska mají podobné projekty smysl – všichni obchodníci na tom vydělali a chtějí v tom pokračovat.

Projekt jsem následně předala do jejich rukou a stáhla se. Bohužel na radnici působí úředníci, kteří očekávali, že je obchodníci budou aktivně přemlouvat – podobně jako jsem to dělala já při zahájení projektu. To je ale nereálné a dlouhodobě neudržitelné.

Z tohoto důvodu se letos sezení uskutečnit nepodařilo.

Povedla se však jiná intervence městského architekta na Třídě kapitána Jaroše a také krátkodobý projekt Marie Joja před školou na Zemědělské ulici.

Pro mě osobně je zásadní, že projekt inspiroval další města.

Více než rok a půl před samotnou realizací jsem koncept taktického urbanismu nabízel na všech radnicích, které mě oslovily – nikde o něj ale nebyl zájem. Proto jsem spustila pilotní projekt na Vachově ulici,

a pomohla tak prolomit počáteční nejistotu. Dnes se podobných projektů realizuje celá řada.

Velkou zásluhu na tomto posunu má spolek Pěšky městem, který sice začínal v Praze, ale už má realizace i v Jeseníku. Vlastní intervence realizují i městští architekti v Táboře a připravuje se projekt v Hradci Králové.

Je to krok směrem k přátelštějším městům – a z toho mám radost.

**Jak těžké je tyto změny prosazovat?
Kdo je nejvíce podezřívavý – politici,
úředníci, nebo obyvatelé?**

Proměna Vachovy ulice.

Je to vždycky o konkrétních lidech. V Brně jsem musela vyjednávat o každém jednotlivém parkovacím místě a výsledek byl velkým kompromisem – tamní odbor dopravy zatím nepatří k těm progresivním.

Naproti tomu v Hradci Králové je situace jiná: mají méně semaforů, přemýšlejí o dopravě racionálně a bez zbytečné emoční záležitosti, kterou si neseme z 20. století. A jsou na to právem hrdí.

Policie často vnímá podobné změny jako problém, ale podle mě je to především

otázka dobré komunikace a vysvětlení. Lidé mají někdy velmi zkreslené představy o fungování ulice – myslí si, že zklidněná zóna znamená zákaz vjezdu pro všechny. Přitom do těchto míst mohou nadále vjíždět rezidenti, jen tam třeba nebudou parkovat, a samozřejmě je povolen průjezd integrovanému záchrannému systému nebo popelářům.

Funguje to i v Barceloně, která patří k nejpokročilejším městům v oblasti zklidňování dopravy. Obyvatelé si tam sami v referendu schválili zklidnění velké rušné třídy napříč městem. Bylo to výsledkem desetiletého procesu, během něž měli možnost vidět,

že takové změny prospívají byznysu i kvalitě života – a díky tomu už s nimi nemají problém.

Jak poznáme, že změna funguje?

Dopad změn je často patrný téměř okamžitě, ale pro smysluplné vyhodnocení je potřeba delší čas, zejména u sezonních projektů. Dopravní opatření lze realizovat velmi rychle a mají výrazný vliv na každodenní život.

Bohužel jsou však často vnímána optikou zastaralých představ z 20. století a neschopnosti představit si, že věci mohou

Proměna Vachovy ulice.

fungovat jinak. Právě proto jsou rychlé, dočasné intervence tak přínosné – umožňují lidem zažít změnu a pochopit její efekt.

Rodiče, kteří denně vozí děti do školy a kroužků autem, se mnohdy na roky stávají neplacenými taxikáři – často úplně zbytečně.

Auto má smysl tam, kde není kvalitní MHD, ale to neznamená, že musí parkovat přímo před školou nebo obchodem. Ve městech bychom měli děti vést k tomu, aby chodily do školy pěšky nebo jezdily MHD – a sami si tím ulevit.

Důležité je zapojit místní podnikatele.

Jak udržet změny v čase?

Udržet změny v čase je poměrně snadné, protože viditelné výsledky mění vnímání lidí a vedou je k větší pečlivosti a citlivosti vůči svému okolí. Někteří mi ani nevěří, že ještě nedávno nebyl vizuální smog tématem a prakticky se neřešil. Proměna, kterou v tomto směru společnost prošla, je opravdu impozantní – a měli bychom na ni být hrdí.

Je mnoho věcí, které se u nás daří a ve kterých jsme dobří. Věřím, že právě tohle vědomí by mohlo přispět i k celkovému zklidnění a zlepšení atmosféry ve společnosti.

Co považujete za svůj největší úspěch?

Jednoznačně nejnáročnějším projektem byla strategie pro výdejní boxy. Takové množství dezinformací, lživých útoků a komunikační agrese jsem dosud nezažila.

U projektu taktického urbanismu na Vachově ulici byla složitá fáze vysvětlování, o co vlastně jde – a zároveň jsem čelila osobním útokům. V případě výdejních boxů šlo o cílené, placené PR články s dezinformacemi, zapojení podvodného novináře vydávajícího se za redaktora seriózního média a zbytečné vyvolávání konfliktů. Přitom se v reálném světě vlastně nic dramatického

neděje. Je to možná daň současné roztržité komunikace.

Podobně jako na Vachově, kde se na sociálních sítích strhla „válka“ kvůli šesti parkovacím místům na ulici se 120 byty, přestože tam reálně není kde zaparkovat. Kdo umí počítat, ten ví, že to nemá řešení. V praxi projekt fungoval – lidé prostor hojně využívali a problémů bylo minimum, spíše běžné drobnosti.

U výdejních boxů firmy v médiích často vydávají katastrofická prohlášení, ale při osobních jednáních s radnicemi strategii podporují a aktivně spolupracují. Právě proto nejsem ani architektka, ani urbanistka – věnuji se komunikaci, vztahům a důvěře mezi akterý. Jinými slovy, dělám spíš terapii.

Vaše Kuchařka kultivace se zařadila mezi edukační materiály Evropské komise. Co přibude ve druhém vydání?

Nově bude obsahovat aktualizace stavebního zákona a zákona o pozemních komunikacích – tedy klíčové právní rámce. Plánujeme také druhý díl, kde bychom chtěli rozšířit témata. Záleží i na tom, zda se připojí Sdružení historických sídel.

Rozhovor vedla Zdeňka Vítková.

Foto: Veronika Rút

Zdeňka Vítková

Prostor před pražskými školami je bezpečnější díky barevnému „asfalt artu“

Za oběma proměnami stojí organizace Pěšky městem.

Nové, barevné prvky veřejného prostoru využívají principy tzv. taktického urbanismu. Ten využívá jednoduché nástroje, jako jsou právě malby nebo venkovní mobiliář, k rychlé, levné a zároveň efektivní přeměně veřejného prostoru měst. Cílem je nejčastěji právě větší bezpečnost pro pěší

a cyklisty nebo příjemnější prostor vybízející k pobytu venku.

ZŠ Mikoláše Alše v Suchdole

Okolí ZŠ Mikoláše Alše v Suchdole bylo před zásahem nepřehledné, s nevhodně umístěným přechodem pro chodce. Auta tu často projížděla vysokou rychlostí, řidiči před školou nebezpečně manévrovali a parkovali.

*Je to hezké, levné, účinné. Suchdol.
Foto: Pěšky městem*

Před ZŠ Grafická na Smíchově a ZŠ Mikoláše Alše v Suchdole vznikl před prázdninami tzv. asfalt art. Barevné malby na silnici tam však neplní jen funkci estetickou, ale i bezpečnostní – upozorňují projíždějící řidiče na to, že se tam pohybují děti, a proto je potřeba být opatrnější.

Jen pomocí barev nebo jednoduchého mobiliáře se stal z dříve nepřehledných a pro chodce nebezpečných míst před oběma školními budovami prostor bezpečnější. A zároveň veselejší.

Změnu iniciovali rodiče, kteří měli oprávněné obavy o bezpečnost svých dětí, uvádí Eliška Vidomus z Pěšky městem. Na základě výsledků dopravního průzkumu a popisu největších rizik vznikl plán nového uspořádání prostoru před školou. Navržená opatření mají být v budoucnu zohledněna

při plánované rekonstrukci Suchdolské ulice.

Aby ale děti nemusely čekat na změny příliš dlouho, vznikl i návrh rychlejšího nestavebního řešení místa před školou. Jeho součástí byl právě i asphalt art.

Nakreslený motiv vychází z nápadů samotných dětí. Školáci se zapojili nejen do návrhu, ale i do samotného malování. Celkem se do akce zapojilo více než 150 dětí a dospělých.

ZŠ Grafická

Na začátku úpravy prostoru před ZŠ Grafická na Smíchově byla stížnost na přetékající koš a nelegální parkování. Podnět vzešel od místních obyvatel a vedení školy.

„Na chodníku před školou nebo cestou od zastávky tramvaje se stěžejí vyhnou dva lidé. Naše děti se často setkávaly i s nepříjemnými reakcemi dospělých a raději chodily vozovkou, aby se tomu vyhnuly,“ popisovala dřívější neutěšený stav ulice ředitelka školy Radmila Jedličková.

Hlavním cílem navržených úprav tedy bylo zvýšit bezpečnost chodců, rozšířit prostor před školou a omezit nebezpečné a nezákonné chování některých řidičů.

Před školou se nově objevil bezpečný prostor s jednoduchým mobiliářem, který mohou děti využít při čekání na spolužáky. Také tady se na tvorbě asphalt artu podíleli sami školáci.

Namalovaný motiv na asfaltu s písmeny, číslicemi a kartografickými symboly odkazuje na tradici místa – v Grafické ulici kdysi sídlily grafické závody Václava Neuberta,

Proměna ZŠ Grafická.

Foto: Marek Novotný a Zuzana Vraná

významného prvorepublikového tiskaře a nakladatele.

Barevné prvky na silnici a nový mobiliář nyní jasně odlišují prostor určený chodcům od prostoru pro automobily. Zpomalují projíždějící automobily, zabraňují neoprávněnému parkování v nárožích křižovatek, a umožňují tak chodcům bezpečnější přecházení.

A navíc jednoduše umožňují otestovat změny ve veřejném prostoru před jejich možným budoucím a nákladnějším stavebním provedením.

Ing. Zdeňka Vítková je redaktorkou *Pražské EVVolute.*

Školní ulice

Zatímco dnešní třicátníci jezdívali do školy autem jen výjimečně, dnes se dopravuje do školy autem průměrně čtvrtina dětí. Na mnoha místech republiky tak vypadá ráno před školou asi takto: děti se proplétají mezi auty, která couvají, troubí a ze kterých vyskakují další školáci. Tyto situace jsou nepřehledné, nepříjemné, nebezpečné a dlouhodobě neudržitelné. Co s tím?

Jedním z jednoduchých opatření, jak tuto situaci řešit, je tzv. školní ulice. Tento princip funguje už od 80. let v Itálii a dnes je běžnou součástí dopravy v Londýně, Paříži, Vídní nebo Bruselu. Školních ulic funguje v Londýně přes šest set, v Paříži více než dvě stě. A postupně se prosazují i v Česku. Tam, kde školní ulice vznikly natrvalo, se prostor často proměnil – přibyla zeleň, lávky nebo tzv. asphalt art, který činí místo přívětivějším.

Školní ulice v Horních Počernicích.

Jak funguje školní ulice?

Školní ulice je dočasné dopravně-organizační opatření v bezprostředním okolí škol a školek, které spočívá v dočasném zákazu vjezdu motorovým vozidlům v době ranní špičky, nejčastěji na jednu hodinu před začátkem vyučování. Úprava se provádí dopravním značením a doplněnými mobilními zábranami, například v podobě dopravních kuželů. Cílem školní ulice je zajistit bezpečnější příchod dětí do školy a klidnější okolí, inspirovat rodiče a děti, aby vyrazili do školy jinak než autem, podpořit samostatnost

dětí a pomoci jim osvojit si kompetence, jak se pohybovat v dopravním provozu, a také podporovat zdravější ovzduší v blízkosti školy. Zkušenosti ze zahraničí i z prvních českých příkladů ukazují, že to funguje. Většina rodičů po zavedení opatření souhlasí s tím, aby zůstalo v této formě natrvalo.

Co je potřeba k zavedení školní ulice?

Zavedení školní ulice není složité, ale vyžaduje spolupráci školy, obce a rodičů.

Výhodou je její flexibilita. Dá se vyzkoušet nejdřív jen na pár dní – třeba v rámci celorepublikové výzvy Pěšky do školy, která letos již podeváté proběhne v termínu 15.–19. září. Pokud se opatření osvědčí, může se prodloužit nebo zavést natrvalo. Podrobnější návod obsahuje Manuál implementace školních ulic, který připravil pražský magistrát, základní kroky jsou popsány například také na webu organizace Pěšky městem. Ta poskytuje školám i obcím metodickou pomoc, na webu peskymestem.cz také najdete průběžně aktualizovanou mapu školních ulic.

Příklady dobré praxe

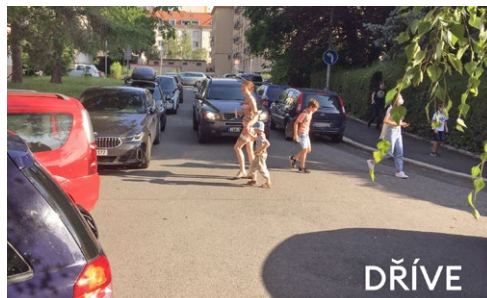
Nejvíce školních ulic existuje zatím v Praze, například u ZŠ Hanspaulka nebo u ZŠ Pod Žvahovem. V obou případech opatření přispělo ke zklidnění dopravy a postupně se začalo přemýšlet i o trvalejších úpravách prostoru v okolí školy.

Nebezpečné ranní manévry řidičů před školou znepokojovaly také ZŠ Na Dlouhém lánu. V roce 2021 se proto zapojila do projektu Bezpečné cesty do školy, díky kterému získala lepší přehled o tom, jak se děti do školy dopravují a kde cestou vnímají nebezpečné situace. Výsledky průzkumu ukázaly, že 48 % dětí hodnotí ranní provoz před školou jako nepříjemný, 58 % rodičů

by si v okolí školy přálo bezpečnější cesty pro pěší.

Záměr školy zřídit školní ulici přivítali nejen rodiče a děti, ale i nedaleká mateřská škola,

stejně tak i MČ Praha 6. Režim školní ulice byl zaveden 4. dubna 2022 a ve dnech školního vyučování platí v době 7.30–8.30. Po měsíčním provozu si zachování školní ulice přálo 79 % dotázaných dětí a rodičů.

ZŠ Hanspaulka.

Inspirativní je i zkušenost ZŠ Solidarita v Praze-Strašnicích, která se také zapojila do programu Bezpečné cesty do školy.

ZŠ Na Dlouhém lánu.

Díky skvělé spolupráci s dětmi i zapojení rodičů se podařilo podrobně zmapovat problematická místa, jejichž úpravu v dopravní

studii navrhl Ing. Květoslav Syrový. Jedním z doporučení studie bylo zavedení školní ulice mezi školou a parkem. Městská část se rozhodla opatření nejprve vyzkoušet formou projektu Školní plácek. Ten od roku 2023 vždy na několik týdnů v září nabízí nejen dopravní zklidnění, ale i bohatý kulturní program nebo možnost, aby se děti více učily venku. Letos na Školní plácek naváže trvalý režim školní ulice, který zde bude zaveden od 22. září.

Úspěšné zavedení režimu školní ulice mají za sebou také v Dobříši. Komunikaci s občany si vzal na starost přímo pan starosta, který trpělivě vysvětloval přínosy dopravního opatření. V celé České republice je dosud přibližně dvacet školních ulic, kromě zmíněné Dobříše to je například v Mladé Boleslavi, Týnci nad Sázavou, Plzni nebo v Říčanech. Opatření lze vyzkoušet i dočasně, třeba na týden v rámci výzvy Pěšky do školy. Školní ulici na zkoušku měli třeba v Třebíči, letos ji plánují vyzkoušet i v Ostravě.

Když to nejde hladce

Ne vždy jde všechno hladce. Klíčová je především komunikace a naslouchání potřebám všech zúčastněných akterů – dětí, rodičů, školy, ale i obyvatel přilehlého okolí. Nesmírně důležité je na změnu dopředu upozornit a využít při tom co nejvíce prostředků,

Školní ulice se dá zavést jen na zkoušku.

aby se informace dostala opravdu ke všem cílovým skupinám. Je dobré opatření představovat pozitivně, vyzdvihnout přínosy pro bezpečí, zdraví i samostatnost dětí, ale nezapomínat při tom i na potřeby dopravní obsluhy a vždy se snažit najít vhodné řešení i pro řidiče. Lidé by měli mít k dispozici jednoduchý způsob, jak sdělit své obavy, připomínky nebo postřehy. Vždy je potřeba počítat i s negativními reakcemi a být na ně připraveni. Odvážné zklidnění dopravy v pražském Radotíně, které zahrnovalo ne jednu, ale hned několik ulic, dokonce čelilo soudnímu přezkoumání. Několik občanů zpochybnilo oprávněnost školní ulice, Městský soud v Praze však rozhodl, že se jedná o zcela přiměřenou regulaci, kdy dochází k minimálnímu omezení jedné skupiny, ale k naplnění obecného zájmu, a to ochraně druhé skupiny v době nejkritičtější.

A když se osvědčí, lze pokračovat dál.

Nejdůležitější je první krok

Dočasné zklidnění dopravy před školou může být prvním krokem k větší proměně. Tam, kde se opatření osvědčí, lze prostor upravit natrvalo – přibývají stromy, širší chodníky nebo bezpečnější přechody. Díky školním ulicím mohou děti zažít, jaké to je, když veřejný prostor patří i jim samotným a je jejich potřebám uzpůsoben. Že okolí školy nemusí vypadat jako nebezpečná dopravní tepna, ale jako příjemné místo pro setkávání, hru a zážitky.

Foto: Pěšky městem

Eliška Vidomus pracuje pro spolek *Pěšky městem*.

Barbora Týcová

Vnitrobloky jsou městský poklad

Urbanismus nemusí znamenat jen plánování nových čtvrtí či budov. Stejně důležité je podívat se na to, co máme hned pod okny. Vnitrobloky jsou totiž překvapivě podstatnou součástí městského organismu. Proč bychom na ně právě dnes měli znovu zaměřit pozornost při úvahách o rozvoji měst?

Vnitroblok je území obklopené obytnými domy. Typologie vnitrobloků je pestrá, jejich dostupnost i využití se liší, ale jedno mají společné – obklopují je lidé, kteří tam žijí. Dívají se na ně z bytů nebo kanceláří a vztahují se k nim. Jsou tedy nejen součástí městské struktury, ale i každodenního života nás obyvatel.

Přibližně třetina historických měst je tvořena blokovou zástavbou – a tedy

i vnitrobloky. Ty vznikaly před desítkami, často i stovkami let. Tehdy ale město mělo zcela jiné potřeby i rytmy. Sloužily nejčastěji jako užitkové dvory, zahrady, dílny nebo hospodářské zázemí.

Dřívější drobné provozy už ale dávno zanikly. Město se mění a mění se i nároky obyvatel, charakter práce a trávení volného času. Vnitrobloky zůstaly, jen jejich funkce se jaksi vyprázdnila. Výsledkem je, že velká

Vnitrobloky jsou poloveřejný, polosoukromý prostor. Na snímku vnitroblok v Koněvově ulici.

část těchto prostor je dnes zanedbaná, nevyužitá nebo neodpovídá současným potřebám.

To vše výše popsané znamená i něco pozitivního – potenciál. Dnes ve městech čelíme takovým výzvám, jako je přehřívání, nedostatek kvalitních veřejných prostor,

potřeba dalšího příjemného a klidového zázemí blízko bydliště. Vnitrobloky mohou pro leccos z toho nabídnout řešení.

Vnitroblok může být místem pro odpočinek, hru, pěstování i pro každodenní praktické věci, jako jsou kolárny, kompostéry nebo popelnice. Kromě toho ideálně nabízí

Dvory mohou sloužit rekreaci. Na snímku dvůr v Oldřichově ulici.

Minimálně je příjemné se sem dívat z okna. Žižkovský vnitroblok.

i hezký pohled z okna, což rozhodně není zanedbatelné.

V době klimatické krize je jednou z klíčových otázek, jak proměnit město tak, aby v něm bylo možné dobře žít i za zhoršujících se podmínek. Nejvíce jsou ohrožené jeho vnitřní části – přetížené, zpevněné a přehřáté, často se zde tvoří tzv. tepelné ostrovy. Řešením je zadržovat vodu a vracet do města

zeleň všude tam, kde je to možné. Významnou roli v tom mohou hrát právě vnitrobloky. Mohou nabídnout prostor pro výsadbu stromů, popínavých rostlin a trvalek, pro drobné pěstování ovoce a zeleniny, pro péči o zeleň či kompostování. Lze zde nahradit nepropustné povrchy takovými, které vodu částečně vsakují a odpařují, čímž přirozeně

ochlazuje okolí. Dešťovou vodu ze střech lze zachytávat do nádob a využívat na závlivku v období sucha. Takto upravené vnitrobloky nejen zmírňují horko, ale mohou také snížit hluk, zachytit prach a znečišťující látky. Jde navíc o relativně rychlý, snadný a cenově dostupný způsob, jak vytvářet městské prostředí příjemné po celý rok.

Vnitroblok je jedinečný prostor na hranici soukromého a veřejného a právě to z něj dělá ideální místo pro společnou správu i spoluutváření. Stále více lidí se zajímá o své okolí a chtějí se na jeho proměně aktivně podílet. Vnitrobloky jim k tomu nabízejí konkrétní příležitost – není nutné měnit celé město, někdy stačí začít hned za vlastním domem.

Spolek Bieno se už několik let věnuje ožiování vnitrobloků. Ve spolupráci s obyvateli, správci i odborníky připravuje konkrétní návrhy a realizace, které dokazují, že proměna je možná.

Příklady hotových projektů najdete na webu vnitrobloky.cz/realizace – mohou posloužit jako inspirace všem, kdo uvažují, jak co nejlépe využít potenciál svého dvora.

Urbanismus není jen o stavbě nového, ale i o pečlivé práci s tím, co už ve městě máme. Vnitrobloky jsou toho krásným

příkladem – skrytá místa s obrovským potenciálem pro klima, komunitu i každodenní kvalitu života. Stačí jim věnovat péči a pozornost, a mohou se proměnit v to nejcennější, co město nabízí – živý, zelený ráj mezi domy.

Foto: Bieno

Bez aktivního zapojení místních lidí se péče o dvůr neobejde.

Mgr. Barbora Týcová je projektová manažerka v organizaci Bieno.

Zdeňka Vítková

Upozorněte na závadu

Podílet se na zlepšení veřejného prostoru v hlavním městě může každý. Podnět ke zlepšení nebo nahlásit závadu mohou lidé v Praze například prostřednictvím aplikace [Změňte.to](https://zmenzte.to).

Stačí pořídit fotografii, označit místo na mapě a napsat krátký komentář. Přípomínka následně putuje k příslušné městské instituci nebo odboru Magistrátu hl. m. Prahy. Aplikace zadavatele následně informuje o průběhu vyřizování jeho podnětu.

Pro svůj námět, stížnost, ale i pochvalu můžete vybrat v aplikaci kategorii Veřejná doprava, Silnice a chodníky, Úklid a zeleň nebo Osvětlení. Pro všechny další tipy je tu i skupina Ostatní.

Kromě postřehů týkajících se stavu veřejného prostoru nabízí aplikace i funkci Hodnocení úřadu, přes kterou lze předat zpětnou vazbu na postup a chod Magistrátu hlavního města.

Změňte.to má i svoji mobilní aplikaci. Do ní je možné se přihlásit prostřednictvím účtu PIDlitacka.cz. Výhodou je také možnost mít přehled o svých zadáných podnětech na mapě a stavu jejich řešení.

Za aplikací Změňte.to stojí Magistrát hl. m. Prahy a městská společnost OICT. Na

Ne všichni vědí, že matrace patří na sběrný dvůr. Lze nahlásit přes aplikaci.

Foto: Martin Mach Ondřej / Pražská EVVOluce

webových stránkách uvádí, že od 1. 1. 2022 už dostala od veřejnosti 44 030 vzkazů.

Závadu na ulicích, chodnících i cyklostezkách, ale i dopravním značení nebo u zimní údržby mohou Pražané nahlásit i přímo Technické správě komunikací hl. m. Prahy přes jejich formulář na webové adrese zavady.tsk-praha.cz.

*Závada na městské zeleni? Přes aplikaci můžete snadno odstartovat nápravu.
Foto: Martin Mach Ondřej / Pražská EVVOluc*

můžete využít také QR kód, který naleznete přímo uvnitř zastávky (thmp.cz/cista-zastavka/).

Dotazníky pro hlášení nedostatků nebo nepořádku v ulicích mají na svých webových stránkách také některé pražské městské části. Například Praha 5 (praha5.cz/hlaseni-neporadku/), Praha 3 (cistatrojka.cz/nahlasit-problem.html), Praha 2 (hlaseni.tmapy.cz/#1000001) a další. Na Praze 6, 13, 14 nebo v Kunraticích slouží k nahlašování nedostatků ve veřejném prostoru vlastní aplikace pro mobilní telefony. Praha 7, 10 a 15 využívá pro tyto účely služeb komunikační sítě Munipolis. A i když vaše čtvrt žádný speciální dotazník na svém webu nemá, vždy je možné poslat tip na zlepšení veřejného prostoru na radnici e-mailem.

Návrhy na zlepšení infrastruktury pro chodce v hlavním městě Praze sbírá také webový portál Chodci sobě (chodcisobe.cz/praha/pridat-podnet/) organizace Pěšky městem.

Inovační maraton Nakopni Prahu

Pro ty, kteří by ve městě rádi viděli větší změny a mají nápad, jak je uskutečnit, vyhláší v Praze jednou za rok městská společnost OICT s Magistrátem hl. m. Prahy inovační maraton Nakopni Prahu.

Letošní ročník vyhrály a díky tomu získaly podporu pro realizaci svého nápadu tyto tři projekty zlepšující život v hlavním městě: Projekt NavigAR, který využívá rozšířenou realitu pro navigaci v městské hromadné dopravě, projekt Virtuální lampář zefektivňující pouliční osvětlení tím, že reaguje na pohyb, a tým Živé svody s nízkonákladovým systémem zavlažování městské zeleně pomocí dešťové vody, bez nutnosti elektřiny a čerpadel.

Loni byl oceněný projekt HELP (YOURSELF) zaměřující se na zlepšení psychického zdraví a propagaci dobrovolnictví, stavebnice osobní odjezdové tabule vybrané zastávky MHD Vyrob si! a projekt Opravárna věnující se cirkulární ekonomice a využití použité elektroniky.

O rok dříve uspěl projekt Occo od startupu Waste Digital, který využívá umělou inteligenci k informování dispečinku o nepořádku u sběrných kontejnerů v pražských ulicích. Druhá byla Databáze jídel, omezující plýtvání jídlem ve školních jídelnách. A třetí tým muuv vyvíjející mapovou aplikaci usnadňující orientaci v metropoli lidem s omezením pohybu.

Ing. Zdeňka Vítková je redaktorkou Pražské EVVOluc.

Výdejní boxy mohou být decentní

*Výdejní boxy mohou mít i kultivovaný vzhled.
Foto: Alza.at*

Rada hlavního města schválila Pravidla pro umísťování výdejních boxů na městských pozemcích, která připravili odborníci z Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR Praha). Cílem je nastavit jasná a férová pravidla, která umožní rozvoj této služby bez negativních dopadů na veřejný prostor.

Na potřebě pravidel panuje široká shoda napříč zainteresovanými stranami. Pravidla vznikla ve spolupráci s provozovateli výdejních boxů i úředníky, kteří jejich instalaci řeší v praxi. Díky zpětné vazbě byla pravidla upravena tak, aby byla realistická, vyvážená a proveditelná.

Preferovaná umístění výdejních boxů zahrnují integraci do fasád budov, výloh supermarketů nebo prostor uzlů veřejné dopravy. Pokud není možné nalézt ideální řešení,

pravidla nabízejí i alternativní lokality, které zajistí dostupnost služby v celé Praze. Cílem je především to, aby výdejní boxy nezabíraly cenný veřejný prostor, nevytvářely bariéry v pohybu nebo nekonkurovaly významným architektonickým prvkům.

Výdejní boxy jsou součástí městské infrastruktury. Jejich přítomnost ve veřejném prostoru může být užitečná jen za předpokladu, že budou dobře navrženy a správně umístěny. Pravidla proto určují, jak má box vypadat a kam patří, nebo naopak kam nepatří.

Pravidla se zatím vztahují na výdejní boxy na městských pozemcích. V budoucnu se však plánuje uzavření memoranda mezi městem a provozovateli, které by nastavilo vzájemnou spolupráci a dobrovolné

Barvu lze přizpůsobit prostředí. Výdejní box v zelené části Prahy-Vinoře.

Foto: Martin Mach Ondřej / Pražská EVVolute

udržování pravidel i mimo městské parcely. Město může nabídnout pozemky vhodné pro umístění boxů, provozovatelé na oplátku přizpůsobí jejich vzhled a technické řešení tak, aby odpovídaly charakteru místa.

Podle tiskové zprávy hl. m. Prahy.

Zdeňka Vítková

Jsem tam za čtvrt hodiny!

Bydlet tak ve městě, kde je možné všechno podstatně najít ve své čtvrti, ideálně hned za rohem. Za patnáct minut se dostat pěšky nebo na kole do práce, do školy, na nákupy, k lékaři i za zábavou. Netrávit už dál zbytečný čas v dopravních prostředcích. Tak přesně taková je vize patnáctiminutového města.

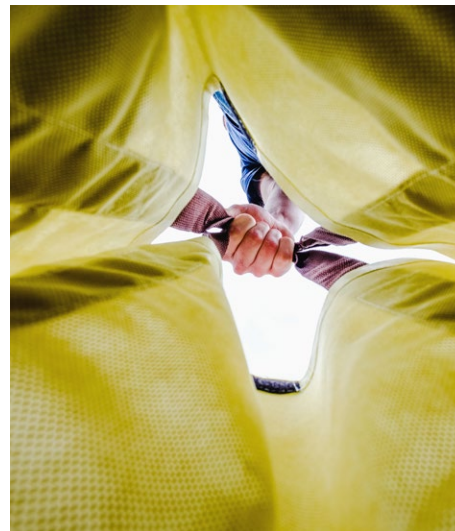
V dnešní době není výjimkou, že lidé jedou do práce i hodinu. Sice jsme si na tuto nelogickou organizaci měst už zvykli a bereme ji za samozřejmou, jenže kvůli ní plýtváme svým časem. A zároveň vůbec neprospívá našemu zdraví, uvádí Carlos Moreno, francouzsko-kolumbijský vědec, univerzitní profesor a poradce pařížské starostky Anne Hidalgo, který za konceptem patnáctiminutového města stojí.

Jeho ideálem jsou města, ve kterých mají všichni obyvatelé v rámci svého blízkého okolí dostupné vše, co potřebují k dobrému životu – práci, školy, obchody, zdravotní péči i místa pro volný čas, divadla nebo sportoviště.

Z hlučných a hektických měst, ve kterých tráví lidé dlouhé hodiny dojížděním, se mají stát města udržitelnější, tišší, s čistějším ovzduším. Čas, který lidé ušetří cestováním, mohou využít pro sebe, svou rodinu a přátele nebo komunitní život. Pravidelná chůze nebo jízda na kole navíc přispěje k lepšímu zdraví.

Poprvé své myšlenky představil Carlos Moreno na klimatické konferenci COP21 v Paříži v roce 2015. Pěšky či cyklisticky snadno dostupné město může totiž pomoci i s řešením klimatické krize. „Města patří mezi největší původce emisí CO₂ a hlavním zdrojem emisí je doprava. Abychom dosáhli co nejdříve uhlíkové neutrality, je třeba radikálně změnit městský životní styl a zkrátit vzdálenosti za každodenními cíli,“ uvádí Moreno.

Carlos Moreno také upozorňuje na fakt, že většina budov je využívána jen po malý zlomek času. Jeho koncept počítá s vícefunkčním využitím prostor. Jako příklad uvádí disco klub, využíváný ve skutečnosti jen po několik nočních hodin týdně. Během

Na nákup nesmí být daleko. Foto: [Nicholas Erwin / Flickr](#). Licence: [CC BY-NC-ND 2.0](#)

odpolední se proto může proměnit v posilovnu nebo jiný prostor ke cvičení. Kavárna může dopoledne sloužit třeba coby jazyková učebna a podobně.

Podmínkou pro město krátkých vzdáleností je podle Morena jednak rozmanitá nabídka služeb, která dokáže pokrýt potřeby různých skupin, a jednak vysoká hustota obyvatel čtvrti proto, aby jejich potřeby generovaly dostatečně vysokou poptávku.

Velkou příležitostí pro vznik patnáctiminutových měst je internet a digitální technologie. Díky nim zůstává město i přes více fungujících center stále propojené, umožňuje práci v co-workingových centrech a další možnosti.

Jak si stojí Praha?

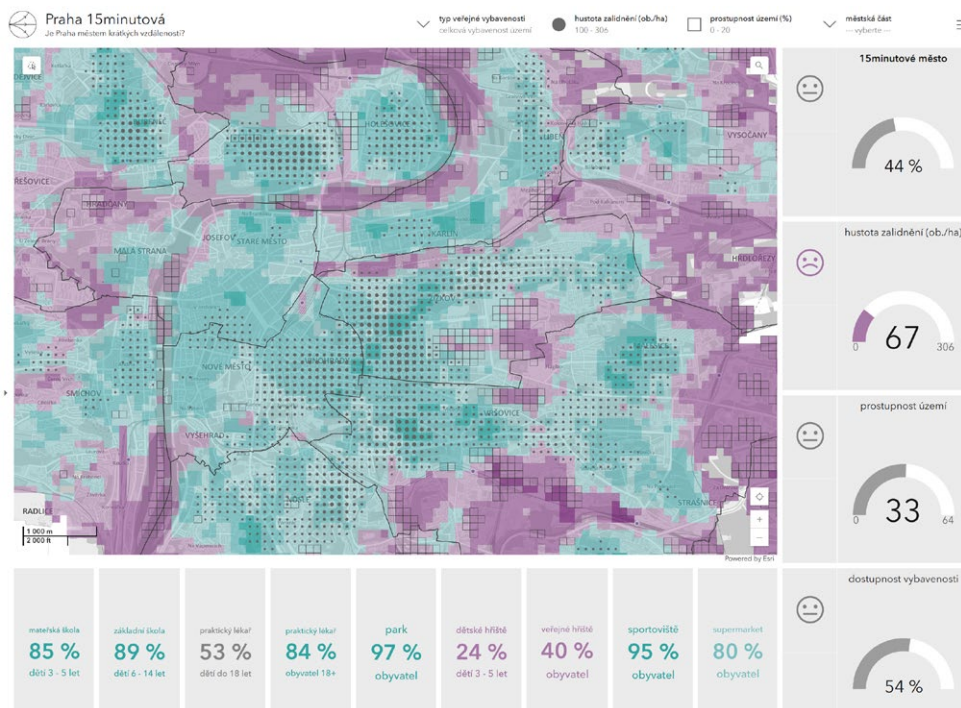
Praha by se mohla stát patnáctiminutovým městem, shodli se účastníci konference C.A.M.P. na toto téma. Je tomu dokonce blíže, než by se mohlo zdát, vyplývá z dat Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (IPR).

IPR na začátku léta představil aplikaci, ve které koncept patnáctiminutového města představuje a z tohoto pohledu analyzuje občanskou vybavenost hlavního města Prahy.

Obyvatelé Prahy se díky webu mohou snadno dozvědět, jak si v tomto ohledu vede právě jejich čtvrť nebo ulice.

Podle dat IPRu má v docházkové vzdálenosti například park 91,3 % obyvatel Prahy, konkrétně 1,26 milionu Pražanů.

Téměř všechny děti v Praze, přesně 92,5 %, najdou do 600 metrů od svého bydliště hřiště. Skoro polovina dětí ho má k dispozici do 200 metrů od domova.

Jeden z pohledů na aplikaci Praha 15minutová.

Většina Pražanů má v pěší vzdálenosti také potřebné obchody, mateřskou i základní školu.

Odkaz na aplikaci Praha 15minutová:
gp-dc.iprpaha.cz/portal/apps/dashboards/fe26df1e33f24161b0043e7b720ea4e7.

Ing. Zdeňka Vítková je redaktorkou Pražské EVVOlucy.

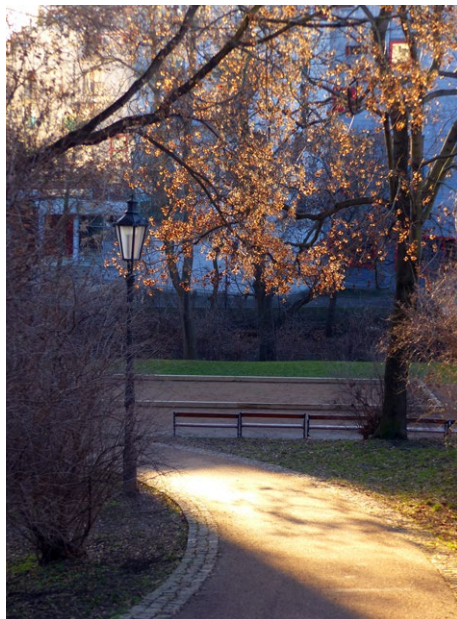
Jan Moravec

Grébovka

Jedním z nejpozoruhodnějších pražských parků jsou Havlíčkovy sady, známější pod jménem Grébovka. Rozkládají se na ploše 11 hektarů nad pravým břehem Botiče na pomezí Vinohrad a Vršovic.

Vinohrady bývaly po staletí zemědělskou krajinou před branami Prahy. Jak už jméno napovídá, od středověku tu byly vinohrady, ale též pole, louky a ovocné sady. Obhospodařovány byly z řady zemědělských usedlostí, některých skromných, jiných připomínajících spíše záměčky. Až v 70. letech 19. století se začaly měnit na město. Ale to je jiný příběh.

Hlavní postavou našeho příběhu je jistý Moritz Gröbe. Narodil se roku 1828

Grébovka, jeden z nepozoruhodnějších parků.

v Durynsku, ale už jako mladík nastoupil do tehdy zaběhlé českobudějovické stavební firmy Lanna. Když se na přelomu 60. a 70. let v Praze stavělo dnešní Hlavní nádraží a kopal tzv. Vinohradský tunel, který ho měl propojit s Vršovicemi, Moritz Gröbe byl u toho. Už ovšem ne jako Lannův zaměstnanec, ale jako společník firmy, zkušený a značně bohatý stavitel železnic.

Neodmyslitelně k ní patří vinohrad.

Právě v té době začal také postupně skupovat pozemky v místech dnešního parku. Usedlosti Dolní a Horní Landhauska, tehdy již zbořenou Větrovku (Witrowku) a části pozemků dalších okolních usedlostí, zejména západněji ležící Vondračky. Těžko říct, zda si právě tyto pozemky vybral pro krásný výhled, nebo spíše pro jejich blízkost s budovanými železničními stavbami. Gröbe totiž

nechal na původně svažité pozemky navězt 60 000 fůr přebytečné horniny ze stavby tunelu a ornici ze skryvky pro stavbu nádraží, čímž nejen vytvořil zarovnanou náhorní terasu, na níž dnes stojí Gröbeho vila, ale též vyřešil problém „kam s ním“.

Krásná architektura...

Park i všechny stavby v něm vznikly v letech 1871–88. Na vytvoření parku se podíleli přední zahradní odborníci z Čech i Sasky, objekty byly stavěny dle návrhů Antonína Barvítia a Josefa Schulze ve spolupráci s dalšími umělci. Gröbe sám se vytváření a úprav projektů aktivně účastnil. Moc si je však neužil, už roku 1891 umírá.

Srdcem parku je honosná Gröbeho vila (č. p. 58). V jihovýchodní části parku stojí Dolní Landhauska (č. p. 60) – jestli jde

o Gröbeho novostavbu, nebo o přestavěnou původní usedlost, není zcela jasné, každopádně poloha i půdorys staré usedlosti odpovídají, takže jako u jediné stavby celé Grébovky lze připustit, že by mohla ve zdivu pamatovat časy před příchodem Gröbeho.

...dechberoucí výhled na Prahu...

Při severním okraji parku se nachází dům č. p. 59, často chybně nazývaný Horní Landhauskou; ta však stávala v místech dnešní Gröbeho vily. Nedaleko Gröbeho vily najdeme zajímavý dřevěný zahradní pavilon č. p. 2188 s moderní prosklenou dostavbou a na okraji vinice taktéž dřevěný viniční altán s překrásným výhledem.

Nesmíme zapomenout na Grottu (zvanou podle kašny před ní Neptunovou jeskyní), pozoruhodnou stavbu imitující skály

s mnoha různými průchody a průhledy, částečně navazující na tradici barokních sala terren – otevřených zahradních staveb sloužících k pořádání koncertů a podobně. Právě Grotta je pro mnohé tou hlavní „atrakcí“ a bezmála ztělesněním Grébovky.

...i umělé skály.

Po Gröbeho smrti zde jeho dědici provozovali zahradnictví a park byl za vstupné zpřístupněn. Počátkem 20. století měla vilu i park nakrátko pronajaté arcivévodkyně Alžběta Marie Rakouská. Avšak ani to nepomohlo Gröbeho potomkům vyřešit finanční problémy s nákladnou údržbou a provozem.

V roce 1905 vykoupila celý areál vinohradská obec, na počest novináře Karla Havlíčka Borovského ho pojmenovala

Havlíčkovými sady a v květnu následujícího roku ho zpřístupnila veřejnosti.

V letech 1921–23 sloužila Grotta jako astronomická pozorovatelná nedávno předtím založené České astronomické společnosti.

Grébovka láká k procházce...

V roce 1927 vznikla v dnes již neexistujících sklenících v severní části parku malá zoologická zahrada, zvaná Vivárium. V té době šlo o největší sbírku cizokrajných zvířat v Praze. Byly zde k vidění tropické ryby, želvy, krokodýli, aligátoři, klokani (které získal fotbalový klub Bohemians na zájezdu do Austrálie), makaci, lvice, medvědi či papoušci.

V Grěbeho vile sídlil před 1. světovou válkou Agronomický ústav české techniky, za první republiky Vysoká škola zemědělská

a lesnická, v roce 1937 zde byla zřízena „Baxova domovina dětských zájezdů“ pro přechodné ubytování mimopražské mládeže při návštěvě hlavního města, od roku 1939 pak vzdělávací středisko nacistické mládežnické organizace Hitlerjugend.

...i zastavení (altán).

Zahradní pavilon byl postaven jako herna s kulečníkem a lukostřeleckou střelnicí, roku 1919 zde byly zřízeny moderní „francouzské“ jesle s jedním oddělením pro kojence od 6 týdnů do roku a půl, druhým pro děti od 3 do 6 let.

Černá chvíle pro Grébovku nastala 14. února 1945. Tehdy dopadlo během bombardování Prahy přímo do parku několik zápalných bomb. Z Grěbeho vily zůstaly v podstatě jen ohořelé zdi. Vivárium bylo

zničeno a zvířata, která přežila, se rozutekla po okolí (následně byla umístěna do zoologické zahrady v Troji).

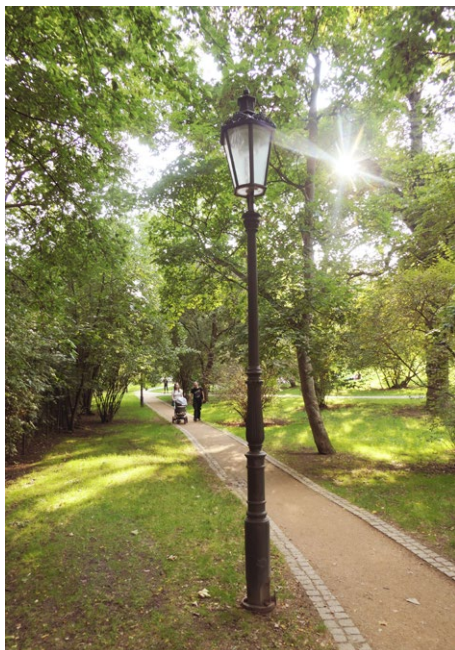
Po válce byly budovy sice opraveny (ve vile byl Ústřední dům pionýrů a mládeže), ale

Vinice.

areál jako celek chátral, takže na sklonku milénia byla většina parkových objektů (Grotta, jezírko, viniční altán, zahradní pavilon) ve zcela dezolátním stavu na pokraji zániku.

V letech 2002–2014 proběhla celková rekonstrukce areálu, která získala ocenění Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro. Asi největším překvapením byl zahradní pavilon, který, byť dřevěný, nejenže zázrakem přežil zkázu na konci

Rovinatá partie parku.

velmi strmé vinice imituje velmi úspěšně italská renesanční sídla. Charakter renesanční terasovité zahrady má i okolí Dolní Landhausky. Rovinaté partie v jihozápadní části při Botiči a severovýchodně od Gröheho vily, stejně jako údolíčko v západní části mají přírodně krajinářský ráz se solitérními stromy, loučkami a promenádními cestami.

Umělé pařezy lemuují schodiště.

Členitá severovýchodní část je laděna romanticky – s jezírkem, zákoutími skrytými v hustých křovinách tisu, umělou jeskyní (Grottou) a s betonovými pařezy, jejichž „kořeny“ tvoří schody a obrubníky cest.

V parku roste na 120 druhů dřevin. Ať už jde o stromy a keře exotické, různé parkové

kultivary, či krásné exempláře běžnějších druhů stromů, například platanů. Celý areál s výjimkou č. p. 59 je chráněn jako nemovitá kulturní památka a je důležitou součástí městské památkové zóny Vinohrady-Žižkov-Vršovice.

Park je s výjimkou vinice v denních hodinách volně přístupný. Nabízí mnoho příležitostí k procházkám, posezení, pozorování

Potok Botič.

běžnějších „parkových“ druhů živočichů, několik dětských hřišť i možnosti občerstvení.

Ing. Jan Moravec je pracovník Českého svazu ochránců přírody.

2. světové války, ale ještě si pod nánosem různých přestaveb uchoval neuvěřitelné množství unikátních autentických detailů včetně původních nástěnných maleb.

Park s výškovým gradientem více než 40 metrů má velice různorodý charakter. Gröheho vila usazená na horním okraji

16. krajská konference EVVO

6. listopadu 2025 se uskuteční 16. krajská konference EVVO v Praze, jejíž hlavním tématem bude zapojování cílů udržitelného rozvoje do vzdělávání (SDGs).

16. konference o ekovýchově se bude konat v areálu Toulcova dvora na Praze 10.

V dopolední části budou mít posluchači možnost dozvědět se více například o společném rozvojovém programu všech států světa – SDGs, o Místní Agendě 21 v souvislosti s cíli SDGs, jak cíle SDGs naplňuje hlavní město Praha a mnoho dalšího.

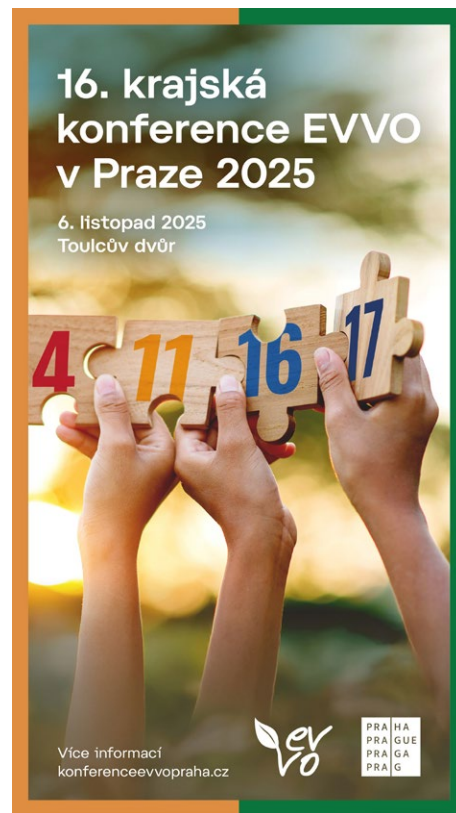
V odpoledním bloku si budou moci účastníci vybrat z tematických workshopů, například Začleňování environmentálních cílů SDGs do vzdělávání, Posilování občanské angažovanosti a připravenosti jednat ve prospěch životního prostředí ve výuce, Začleňování tématu Výchovy demokratického občana a Člověk v demokratické společnosti jako průřezová témata do vzdělávání a dalších.

Po celou dobu konání konference bude zároveň probíhat veletrh organizací realizujících EVVO na území hl. m. Prahy a Středočeského kraje. Účastníci budou mít možnost navštívit stánky s nabídkou EVVO aktivit různých organizací.

Doufáme, že konference EVVO 2025 přinese účastníkům cenné informace a inspiraci pro jejich další práci. Věříme, že vzájemná výměna zkušeností a diskuze přispějí k posílení spolupráce mezi jednotlivými aktéry v oblasti environmentálního vzdělávání v Praze.

Více informací a přihlašování budou k dispozici na stránkách konference: konferenceevvopraha.cz.

Vendula Audolenská

Veletrh EVVO

Ve dnech 30.–31. 5. 2025 se konal první Veletrh organizací poskytujících EVVO v Praze.

Poslední dva květnové dny se konal první veletrh, který veřejnosti představil některé z poskytovatelů environmentálního vzdělávání v Praze. Cílem veletrhu bylo nejen představit některé z poskytovatelů tohoto typu vzdělávání, ale také zaujmout tu skupinu obyvatel, která témata ochrany přírody cíleně nevyhledává, což se určitě povedlo.

Svou nabídku představilo celkem 16 organizací. Návštěvníci tak měli možnost „nahlédnout pod pokličku“ přírodovědcům z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, prohlédnout si zblízka paroží daňka u stánku Lesů hl. m. Prahy, dozvědět se více o životě opylovatelů z úst pana Cafourka z organizace Včelí stráž, prohlédnout si zblízka hendikepované netopýry u stanoviště ZO ČSOP Nyctalus, vyzkoušet si cestu vody v krajině u lektorů H₂Ospodař! a mnoho dalšího.

Stánky navštívilo cca 1500 návštěvníků, kteří si často cíleně prošli celý veletrh. Mnoho dalších pak navštívilo pouze vybraná stanoviště cestou za nákupy. Velkou pozornost na sebe strhl především stánek Univerzity Karlovy s živými bezobratlými, které si mohli návštěvníci vzít na ruku, a velký vycpaný divočák u stánku Lesů hl. m. Prahy.

Návštěvníci měli dále možnost na pódiu zhlédnout řadu filmů s tematikou ochrany přírody.

Akce se konala ve spolupráci s OC Westfield Chodov na Praze 4.

Vendula Audolenská
Foto: Archiv OCP

Výstava Pasti na ptáky

4.–15. listopadu 2025 se bude konat v Kampusu Hybernská výstava fotografií ke kampani Pasti na ptáky.

Ve výstavních prostorech Kampusu Hybernská bude k vidění výstava fotografií Pasti na ptáky od Stanislava Honzíka, uznávaného filmového fotografa. Ten pořídil snímky z natáčení emotivního klipu Pasti na ptáky, kterým čeští ochránci přírody ve spolupráci s hlavním městem Praha před rokem představili stejnojmennou edukační kampaň. Kampaň poukazuje na zbytečné úhyny ptáků v okolí lidských sídel. Výstavu fotografií doplní expozice výtvarných návrhů polepů na prosklené plochy od malířky Kateřiny Štenclové. Pro školáky bude připraven workshop s výrobou těchto polepů, které mohou uchránit ptáky před smrtícími nárazy do ploch zrcadlicích okolní krajiny.

Sklo a podobné materiály jsou jednou z nejčastějších příčin úhynu ptáků. Mezi ptačí oběti skleněných ploch patří jak malí pěvci, tak i větší draví ptáci. Problém se netýká pouze protihlukových stěn, výškových

budov či zastávek hromadné dopravy, ale i našich domovů. Zrcadlicí výplně, které věrně odrážejí okolí, jsou obecně považovány za nejnebezpečnější. Zrcadlicí se zeleň nebo obloha se ptákům jeví jako vzdálený cíl, a do výplně proto narážejí v plné rychlosti. Tyto střety většinou končí jejich smrtí.

Nalepená silueta dravce, která se dosud někde používá, nefunguje. Základem je na nebezpečnou plochu jakkoli účinně upozornit – žaluzií, pergolou, závěsem, záclonou. Pokud nemáme tuto možnost, nezbyvá než rizikovou plochu z venkovní strany polepit.

Například UV nálepky lidé téměř nevidí, zatímco většina ptáků ano. Vzdálenost mezi nálepkami ale nesmí být větší než 10 cm.

Cílem kampaně a výstavy samotné je tedy upozornit na pasti, které lidé neúmyslně ptákům kladou. Více informací o dalších častých pastech na ptáky najdete na webových stránkách CCBC nebo České společnosti ornitologické (Ptáci a skla, Technické pasti).

Vendula Audolenská
Foto: CCBC

Výukové programy pro školy a méně známí opylovatelé

Od září budou mít pražská školská zařízení možnost pozvat k sobě Ing. Rostislava Poláčka, Ph.D., který realizuje výukové programy na téma hmyzí a další opylovatelé a další zajímavé informace ze světa hmyzu.

Programy jsou cíleny především na děti předškolního věku a prvního stupně základní školy. Účastníci programů se dozvědí zajímavosti ze světa hmyzu, jeho potřeby a životní cykly.

Dále budou účastníkům představeni hlavní hmyzí opylovatelé v České republice, jaký mají vliv na zdraví naší krajiny a důvody, proč je potřebujeme. Jakou hrají roli v produkci ovoce, zeleniny, kulturních okrasných rostlin a rozmnožování volně rostoucích rostlin a dřevin. Jakým způsobem lze opylovatele podpořit, co jim naopak škodí a mnoho dalšího.

Zájemci o programy mohou vybírat z následujících témat:

- » Kam mizí opylovatelé a proč je musíme chránit? – děti předškolního věku a I. stupeň ZŠ
- » Život v mrtvém dřevu – děti předškolního věku a I. stupeň ZŠ
- » Ferda mravenec – I. stupeň ZŠ
- » Predace, útok a obrana v říši hmyzu – II. stupeň ZŠ

Pro prvních 1225 účastníků je program díky finanční podpoře hlavního města Prahy zcela zdarma.

Více informací na:

- » Portál životního prostředí hlavního města Prahy (praha.eu/web/portalzp)
- » Přednášky pro mateřské a základní školy (hmyzipohadky.cz/prednasky/)

Dny stromů v Praze

Stejně jako v předcházejících šesti letech je i na podzim 2025 připravena v Praze akce pořádaná ke Dni stromů. Hlavní město Praha pořádá akci pro veřejnost i školy, Dny stromů v Praze v úzké spolupráci se střediskem Ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy, které celou akci připravuje, koordinuje a pro pražské školy a veřejnost realizuje.

Ačkoli mezinárodní Den stromů vychází až na 20. října, z důvodu přívětivějšího počasí směřujeme pražské oslavy stromů právě na září.

Celý měsíc budou pro školy probíhat programy a komentované prohlídky, v lesích vědomosti návštěvníků prověří kvízové stezky a všichni se mohou zapojit do výtvarné soutěže Stromy kolem nás.

Vrcholem akce oslav bude Den stromů v Kunratickém lese ve středu 24. září 2025 od 9 do 18 hodin. Dopolodní program je určen především pro předem objednané školy, odpoledne je určeno pro všechny přichozí z řad veřejnosti a všechny, kdo mají rádi

stromy a lesy. Od Velkého altánu bude infostánkem začínat trasa po zajímavostech a činnostech, které se pojí s lesem a péčí o něj. Návštěvníci se dozví zajímavosti o jednotlivých druzích stromů, prohlédnou si ukázky listů, šišek, dřeva i plodů, vyzkouší si dendrofon a mohou tvořit z přírodnin v lesní dílničce. Na stanovišti plném dřevěných skládaček, puzzlí a otočných obrázkových cedulí se zabaví i ti nejmenší návštěvníci.

Jako součást oslav Dnů stromů budou v Chuchelském háji, Kunratickém lese, Hostivařském lesoparku a Divoké Šárce vyvěšeny oblíbené kvízové stezky. Po celý měsíc najdou návštěvníci v terénu otázky na téma adaptace lesů na klimatické změny a mohou si své znalosti v této oblasti ověřit nebo doplnit.

Pro všechny nadšence do výtvarné tvorby je letos připravena výtvarná soutěž Stromy kolem nás. Úkolem bude namalovat, nakreslit nebo jinak vytvořit dílo o stromech. Soutěžit mohou děti i dospělí, jednotlivci i kolektivy. Vybraná díla budou vystavena

od poloviny října do listopadu v budově radnice Městské části Praha 13.

Veškeré akce a program ke Dnům stromů 2025 jsou zdarma. Školy se mohou objednat na vycházku, exkurzi či program na jakýkoliv termín v průběhu září 2025 přes kontakt na stránkách akce. Rezervace předem je pro školy nutná i na hlavní akci Den stromů v Kunratickém lese 24. 9. 2025.

Více podrobností a také kompletní nabídku aktivit ke Dnům stromů v Praze 2025 pro školy i pro veřejnost najdete na webu Lesů HMP: lesypraha.cz/2025/08/12/oslavte-s-nami-v-zari-dny-stromu-v-praze-zveme-na-zajimave-akce/, a také na facebookové stránce @LesyhlPrahy.

Petr Holý
Foto: Petr Holý

Třetí Pražský klimatický dialog – aktivní mobilita

V květnu letošního roku proběhl již třetí ze série Pražských klimatických dialogů, tentokrát na téma Aktivní mobilita. Přečtěte si o hlavních tématech, o kterých z různých úhlů pohledu diskutovalo šest odborníků.

Náměstkyně primátora pro životní prostředí a klima Jana Komrsková zmínila závazek Klimatického plánu hl. m. Prahy, tedy snížit emise CO₂ oproti roku 2010 o 45 %.

V oblasti dopravy a mobility Jana Komrsková zdůraznila význam principu města krátkých vzdáleností.

„Je třeba vystavovat město tak, aby běžné každodenní cesty do práce, do školy a do dalších zařízení bylo možné absolvovat pěšky, MHD nebo na kole,“ říká Jana Komrsková s tím, že Praha pravidelně dělá informační kampaně k udržitelné dopravě.

Náměstek primátora pro dopravu Zdeněk Hřib zdůraznil jak ekologický, tak

zdravotní rozměr aktivní mobility. Hovořil pak i o Plánu udržitelné mobility.

„21 % cest autem se vejde do 2 km. Jedná se o cesty do školy, denní pochůzky,

volnočasové aktivity i cesty do zaměstnání. To jsou cesty, na které se chceme zaměřit. Kdyby se toto podařilo eliminovat, ubude odpovídající počet aut, bude bezpečněji na ulicích a bude čistší vzduch,“ říká Hřib.

Praha není městem krátkých vzdáleností. A na delších trasách je dobré kombinovat vysoce kvalitní MHD s vlastním či sdíleným kolem. „Aktivní mobilita je u nás obětí velmi kvalitní a navíc levné MHD, proto zde nikdy nevznikla poptávka po cyklistice coby ekonomicky levnější variantě MHD na krátké vzdálenosti,“ konstatuje Hřib.

Uhlíkovou stopu má i MHD, takže Praha nahrazuje dieselové autobusy elektrobusem a trolejbusy. „Rozvíjíme kolejovou dopravu, prodlužujeme tramvajové tratě, stavíme metro D, automatizujeme metro C,“ vyjmenovává Hřib.

„V naší metropoli je výrazně více aut na 1000 obyvatel než v západních metropolích. Proto chceme nabídnout zajímavé,

zdravější a čistší alternativy, MHD či aktivní mobilitu,“ říká Zdeněk Hřib.

Zuzana Poláková z organizace AutoMat ve svém příspěvku zhodnotila, co se Praze daří, a co nedaří. „Praha má spoustu báječných věcí, skvělé je propojení sdílené aktivní mobility s Lítačkou,“ říká Poláková.

Praha má také spoustu kvalitních strategických a koncepčních dokumentů, kde se říká, co se chce a jak by to mělo být. „Nás se týká Strategie a standardy aktivní mobility v Praze,“ říká Poláková s tím, že na páteřních trasách se bohužel stále nedaří zajistit podmínky podle standardů. Ty jednoznačně říkají, že v případě, že prostor neumožňuje vytvořit kvalitní podmínky pro aktivní mobilitu a provoz veřejné dopravy, postupuje se

podle této sekvence kroků: 1) omezení parkování, 2) vyloučení parkování, 3) omezení automobilové individuální dopravy, 4) vyloučení automobilové individuální dopravy, 5) omezení pobytových prvků a 6) omezení komfortu průjezdu cyklistů. „Většinou se setkáváme s tím, že se podle těchto bodů nepostupuje,“ konstatuje Zuzana Poláková.

Jedním ze strategických cílů je snížení počtu automobilů na 714 na 1000 obyvatel. „Ale my jsme na auta zvyklí, takže už dnes máme 750 osobních vozidel na 1000 obyvatel. Když se podíváme na všechna vozidla, je to 940. V podstatě to vychází tak, že na každého člověka tu máme jedno vozidlo,“ říká Poláková.

„Praha toho nicméně dělá hodně, loni se stala cyklo skokanem v rámci kampaně Do práce na kole, ale když se podíváme na ukazatele, jak bezpečně se na kole v Praze jezdí, vidíme, že celková nehodovost se zraněním od roku 2018 roste,“ říká Poláková a ptá se, zda je cyklo infrastruktura dostatečná k tomu, jaká je po ní poptávka. „Lidé chtějí jezdit na kole a jezdí na kole, ale necítí se bezpečně. Nehody se dějí, což důvěru v tento mód dopravy nezvyšuje,“ říká Poláková.

Petra Syrová z Pěšky městem zmínila, co se ve městě podařilo prosadit. „První věc,

kteřá byla systémovou změnou, bylo zavedení programu Bezpečné cesty do školy. Od té doby město každý rok financuje úpravy v okolí 2–3 škol, děti odhalují nebezpečná místa a navrhuji, jak je zlepšit,“ říká Petra Syrová.

Program pomohl 70 školám. Problém ovšem je, že spousta opatření kvůli nedostatku financí čeká v šuplíku.

„Užíváme tzv. taktický urbanismus, který je rychlejší, levnější, umožňuje testovat opatření a dosáhnout úprav efektivním způsobem. Zapojujeme do projektů děti a jejich rodiče, kteří si ten prostor pak berou za svůj. Je to rychlá změna s velkým efektem,“ říká Petra Syrová.

Dalším opatřením jsou školní ulice. Jde o změnu v dopravním režimu, prostor před školou se ráno otevře pro děti, chodce a uzavře se autům. „Režim se měsíc testuje a pak ho lidé už nechtějí změnit zpátky,“ říká Syrová s tím, že třeba v Paříži je už 200 školních ulic. U nás jejich rozšíření brání politická vůle a nedostatek peněz.

Petra Syrová upozornila i na to, že problém je v tom, jak se navrhuji nové školy. „Pozornost se soustředí na výstavbu budov, ale zapomíná se na okolní prostředí a na to, že je potřeba řešit zároveň i dopravu,“

říká Petra Syrová s tím, že v Pěšky městem vytvořili průvodce zklidňováním dopravy v okolí škol a distribuovali jej městským částem a servisním organizacím města.

Poslední příspěvek měl urbanista Peter Bednár. Porovnal v něm Prahu a Rotterdam a také představil „pražský stroj na hnusotu, chudobu a zácpy“. Doprava je podle něj zejména o využití území. „Ve Vídni je možné v 80–100 % postavit kompaktní čtvrť, kde jen zhruba třetina lidí používá auto. V Mincepolis je to 80 %. A v Praze je to 1,5 %. Pokud nezměníme to, jak využíváme plochu, tak celá dopravní strategie v budoucnu zkaží i spoustu dobrých a kvalitních projektů z minulé doby,“ říká Bednár.

Setkání Pražského klimatického dialogu probíhají jednou za 4 měsíce v prostorách Centra architektury a městského plánování CAMP od 16 do 18 hodin. První dialog se uskutečnil v listopadu 2024 a zabýval se Cirkulární ekonomikou. V únoru 2025 proběhl druhý klimatický dialog na téma Klimaticky udržitelné výstavby a renovace. Můžete se těšit na dialog o Autech a parkování, který proběhne 6. listopadu, v roce 2026 pak na témata Energetiky a Tepelného ostrova.

Alice Končinská
Foto: Jan Malý

V Praze za přírodou a NE! v přírodě

portalzp.praha.eu/zaprirodou,
portalzp.praha.eu/NEvprirode,
portalzp.praha.eu/infomaterialy

Informace jsou veřejnosti k dispozici jak v podobě tištěných informačních materiálů a publikací, tak i na internetových stránkách města. Pro podzimní sezonu se připravují nové i aktualizované informační materiály, některé také v cizojazyčné podobě.

Distribuční místa:

- » Informační centrum MHMP, Mariánské nám. 2, Praha 1;
- » Vstupní hala MHMP (naproti recepci) a prostory OCP MHMP (4. patro), Jungmannova 29;
- » Turistické informační centrum PCT, Rytiřská 12, Praha 1;
- » Vybraná infocentra městských částí v Praze.

Poskytování informací o životním prostředí v Praze

Aktuálně probíhá v řadě ročenek „Praha životní prostředí“ finalizace kompletu 2023 a distribuce dílčích výstupů. Zejména školám, NNO a informačním centrům jsou určeny **tematické mapy** (Nakládání s odpady, Ochrana přírody a krajiny, Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta v Praze).

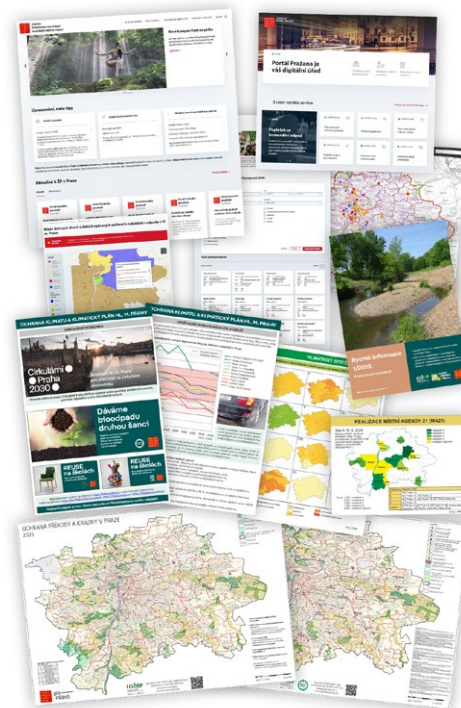
Vydání nových verzí map 2025 je možné si vyžádat v tištěné podobě (formát A1) nebo si je stáhnout v podobě elektronické (včetně podrobnější A0 verze). V rámci série výstupů „Rychlé informace o ŽP v Praze“ je v k dispozici vydání 2025. V rámci Portálu ŽP doporučujeme mj. modernizované verze několika aplikací (Aktuální kvalita ovzduší v Praze, Nabídka ekologických výukových programů, Kalendář akcí v ŽP a EVVO, Produkce komunálních odpadů v Praze), **novější dynamickou mapu EVVO v Praze** publikovanou **v rámci Atlasu ŽP (v přípravě je nová dynamická mapa k tématu V Praze za přírodou)** a dále množství informačních a jiných materiálů v elektronické

verzi pro veřejnost, a zejména školy a rodiče s dětmi na adrese portalzp.praha.eu/infomaterialy, také v cizojazyčné podobě.

Najdete zde též **průběžně doplňovanou sadu online přednášek k problematice EVVO** se zaměřením na učitele EVVO a studenty pedagogických oborů, vznikající také za podpory hl. m. Prahy (evvoprednasky.cz).

Doporučujeme i modernizované verze webových aplikací **Portál Pražana** (portalprazana.cz) a **Moje Praha – Odpady** (odpady.mojepraha.eu).

- » portalzp.praha.eu
- » portalzp.praha.eu/rocenkyzp
- » portalzp.praha.eu/rychleinformace
- » app.iprpraha.cz/apl/app/atlas-zp/
- » portalzp.praha.eu/infomaterialy
- » portalprazana.cz
- » odpady.mojepraha.eu

CO SE DĚJE V...

Týdny globálního vzdělávání 2025

I letos se Oddělení globálního vzdělávání ADRA zapojuje do tradiční akce Týdny globálního vzdělávání, které proběhnou od 3. do 9. listopadu. Letošní motto „Dnešek mění zítřek“ vybízí k zamyšlení nad tím, jak naše každodenní rozhodnutí formují budoucnost – naši i celého světa.

Připojte se k webináři „Od darů k důstojnosti – když lidé rozhodují sami“, který se uskuteční 4. listopadu od 16.30 do 18.00.

Webinář je určen pro učitele 2. stupně ZŠ a středních škol i všechny, kdo se chtějí dozvědět více o zahraničních rozvojových a humanitárních aktivitách. Jaké existují formy zahraniční pomoci? Kdy má větší smysl finanční podpora než materiální pomoc? A jak o těchto tématech mluvit? Přijďte zjistit odpovědi a mnohem víc!

Přihlaste se na webinář pomocí registračního formuláře na forms.office.com/e/TquVRtPDb0. Registrace je otevřena do 27. října.

Organizace sdružené v Českém fóru pro rozvojovou spolupráci vás zvou na

Pro více informací:
globalnirozvojovjevzdelavani.cz/tyden/

Petra Svatková

Účelem našeho projektu OSA, jenž je součástí kampaně #klimanadoma, je ukázat „obyčejným lidem“, jak se na jejich obydlech projevují dopady změny klimatu. Hlavně sledujeme, jak naše domovy a jiná místa, kde chceme a musíme pobývat, ovlivňuje prodloužení období vln tropických veder, sucho, změna kvality ovzduší a také technologie, které musíme stále častěji do těchto míst instalovat. Stavby, které jsme si zvykli považovat za záruku pohodlí a bezpečí, protože prošly rekonstrukcemi a úpravami, za několik let mohou přestat našim potřebám stačit.

V čísle 2 letošní EVVOLuce jsme představili domy a školu zapojené do projektu OSA klimatické odolnosti. Teď přinášíme první výsledky z měření. Vlna veder na přelomu června a července přinesla teploty až 38 °C a řadu tropických dnů. Čidla, která jsme v jednotlivých objektech nainstalovali, poskytla konkrétní data o tom, jak se vnitřní prostředí měnilo.

Co sledujeme

V projektu OSA klimatické odolnosti sledujeme několik veličin, které dohromady ukazují, jak se v budovách žije. Rozsah měření se liší – někde sledujeme jen teplotu, jinde

i vlhkost, koncentraci oxidu uhličitého, koncentraci jemného prachu nebo teplotu stěn a fasád.

- » Teplota vzduchu – pro byty za hranici tepelného komfortu považujeme 27 °C, pro učebny stanovuje vyhláška maximálně 28 °C.
- » Relativní vlhkost vzduchu – optimální rozmezí je 40–60 %. Nižší vlhkost znamená suchý vzduch, vyšší naopak těžký a dusný pocit.
- » Koncentrace oxidu uhličitého (CO₂) – hodnoty do 1 000 ppm značí dobrou kvalitu vzduchu, nad 1 500 ppm se objevuje únava a horší soustředění.
- » Koncentrace jemného prachu PM2.5 – doporučený dlouhodobý limit je 25 µg/m³. Nižší hodnoty znamenají čistší vzduch, vyšší hodnoty zvyšují zdravotní zátěž.
- » Teplota stěn a fasád – ukazuje, nakolik se konstrukce rozpaluje a zda dokáže přes noc vychladnout.

Praha – Homolka – panelový byt s klimatizací

Byt v posledním patře panelového domu na Homolce čelil venkovnímu maximu až 38 °C. Ani zateplená střecha nedokázala zabránit přehřívání – bez klimatizace by vnitřní teplota hranici komfortu vysoko

překročila. Při chlazení se sice držela pod 27 °C, ale relativní vlhkost vzduchu klesala pod 40 %. Vzduch byl suchý a nepříjemný pro spánek i dýchací cesty.

Praha – Modřany – panelový dům se žaluziemi a rekuperací

V Modřanech vystoupala venkovní teplota na 34 °C, uvnitř se držela na 25–26 °C. Koncentrace oxidu uhličitého byla 700–900 ppm, koncentrace jemného prachu PM2.5 zůstala většinou do 10 µg/m³. Venkovní žaluzie účinně stínily jižní fasádu a rekuperace zajistila stabilní kvalitu vzduchu. I při tropickém počasí tak panelový byt nabízel obyvatelům přijatelné podmínky.

Praha – Chodov – rozpalený panelový byt v horním patře

Na Chodově vystoupala venkovní teplota na 33 °C a senzory na fasádě ukázaly

povrchovou teplotu přes 45 °C. Vnitřní teplota se držela mezi 27–29 °C a ani v noci výrazně neklesala. Před více než 10 lety provedené zateplení sice trochu zpomalilo prostup tepla, ale zároveň bránilo rychlému nočnímu vychládání. Stěny zůstávaly rozpalené a byt se neochladil.

České Budějovice – stabilní prostředí díky masivním stěnám

V Českých Budějovicích bylo venkovní maximum kolem 34 °C, uvnitř se teplota držela na 24–25 °C. Koncentrace oxidu uhličitého se pohybovala mezi 600–900 ppm, koncentrace jemného prachu PM2.5 mezi 5–10 µg na m³, vlhkost zůstávala v komfortním rozmezí. Masivní konstrukce a rekuperace zajistily, že se dům nepřehříval a vzduch zůstal čistý.

Jablonec nad Nisou – panelový dům po rekonstrukci

V Jablonci dosáhla venkovní teplota 32 °C, uvnitř se pohybovala mezi 24 a 26 °C. Teplota vnitřních stěn zůstala pod 25 °C a fasáda se podle čidel ohřála na 37 °C. Vliv rekonstrukce je patrný – nové zateplení, okna a žaluzie zabránily výraznému přehřívání, takže se vnitřní prostředí drželo v příznivých hodnotách.

Buštěhrad – škola během veder

V základní škole v Buštěhradu vystoupala venkovní teplota na 37 °C. Odpolední teplota ve třídách se pohybovala kolem 29 až 30 °C. V červenci to nevadilo, protože byla škola prázdná, ale pokud by podobná vlna přišla v září, znamenalo by to pro žáky i učitele velkou zátěž.

První zjištění

První výsledky ukázaly, že se jednotlivé objekty s horkem vyrovnávají rozdílně. V Českých Budějovicích pomohly masivní stěny a rekuperace, které udržely stabilní klima i při tropických teplotách. Panelový byt v Modřanech obstál díky venkovním žaluziím a rekuperaci. V Jablonci se projevily vliv rekonstrukce – fasáda ani vnitřní stěny se nepřehřívaly a teplota zůstávala příznivá.

Naopak starší panelové byty na Chodově a Homolce ukázaly své limity: starší zateplení nestačí a ani zateplená střecha v nejvyšších patrech nechrání před přehříváním. Tam je chlazení nutností, i když přináší suchý vzduch.

Měření zároveň potvrdilo smysl rekuperace: v objektech, kde je instalována, se držely nízké koncentrace oxidu uhličitého i jemného prachu, takže prostředí nebylo jen chladnější, ale i kvalitnější. Její význam se ukáže také v topné sezóně, kdy pomůže udržet dobrý vzduch i při zavřených oknech.

S obyvateli průběžně komunikujeme a seznamujeme je s výsledky měření. Rozhovory zaznamenáváme a na druhou polovinu roku připravujeme pětidílný podcastový seriál, ve kterém příběhy jednotlivých objektů a jejich obyvatel podrobně přiblížíme.

David Kunssberger

Ptačí dobrodružství ve školní zahradě

Každým rokem uhynou v České republice zaviněním člověka statisíce ptáků a s nimi se ztrácí i biodiverzita naší krajiny. Často by stačily jen malé změny a umřelým ptákům by se dalo zabránit. Právě na ochranu ptáků cílí

edukativní zážitkový program pro základní školy „Ptačí dobrodružství ve školní zahradě“, který byl ve školním roce 2024/2025 pilotován. Program čítající devět vyučovacích hodin zajišťuje centrum popularizace ochrany přírody [U studánky poznání](#).

Navazuje tak na unikátní emotivní [videoklip Pastí na ptáky](#), kterým stejnojmenná osvětová kampaň odstartovala.

„Je důležité začít s environmentálním vzděláváním už u dětí na základní škole a vštípit jim stabilní základy pro zodpovědný přístup a pozitivní vztah k přírodě. Základní pilíř našeho programu tvoří vlastní badatelský prožitek, díky kterému získají děti větší motivaci k ochraně přírody. A to zejména když ji budou chránit v místě svého působení a školy,“ uvedla Kristýna Nováková, ředitelka nadačního fondu CCBC, který provozuje centrum U studánky poznání.

Od bádání až k hnízdění poštolek ve školních budkách

Do projektu „Ptačí dobrodružství ve školní zahradě“ se v průběhu pilotáže zapojilo pět tříd ze dvou základních škol a program hodnotily jako výborný nástroj pro environmentální vzdělávání na školách.

„Velkým přínosem programu bylo, že jsme mohli dané téma zkoumat do hloubky a z různých úhlů pohledu – jak z hlediska ochrany přírody, tak z ornitologického hlediska. Oceňujeme praktické zapojení žáků, například při výrobě ptačích budek a krmitiva, stejně jako následné barvení výrobků ve školních dílnách. Pro děti byl silným a neobvyklým zážitkem také rozbor sověkých vývržků, který vzbudil velký zájem a nadšení,“ říká Jana Kaštovská ze ZŠ Hostivice.

Druhou ze zapojených škol byla ZŠ Masarykova v Praze 9, která je držitelem mezinárodního titulu Ekoškola a ptačí badatelský program využila ve třídách s prvky Montessori pedagogiky. Žáci těchto tříd II. roční se při první návštěvě v centru popularizace ochrany přírody U studánky poznání seznámili se zadáním projektu „Ptačí dobrodružství ve školní zahradě“ zaměřeného na badatelskou činnost a ochranu ptactva. Dětem byly představeny různé druhy ptáků, které také pod vedením lektorů pozorovaly ve volné přírodě v Královské oboře Střemovka. Žáci s lektory vyrobili ptačí budky a krmitka, které si pak v hodině výtvarné výchovy pomalovali.

Krmitka, doplněná zapůjčenými fotopastmi, následně instalovali na školním pozemku a po celých pět měsíců se o ně starali. Ptákům sypali krmení, pozorovali

je a vyhodnocovali snímky z fotopastí. Vyhodnotit bylo třeba přes devět set fotografií. Podle určovacího klíče děti rozpoznaly, že do školních krmítek přilétaly červenka obecná, sýkora koňadra a sýkora modřinka.

Žáci ZŠ Masarykova o projektu informovali i veřejnost článkem v Újezdském zpravodaji. Výsledky svého pětiměsíčního úsilí a práce na projektu pak sami prezentovali ornitoložce Kristýně Sedláčkové v rámci závěrečného setkání v centru U studánky poznání. Součástí této návštěvy byly i vědomostní kvízy, které hravou formou rekapitulovaly nabyté poznatky malých badatelů. Třídám byl předán certifikát o absolvování dlouhodobého programu „Ptačí dobrodružství ve školní zahradě“ 2024/2025 od České koalice pro ochranu biodiverzity (CCBC).

Tímto ale ptačí dobrodružství v újezdské ZŠ Masarykova neskončilo, spíše začalo. Podnět na instalaci dalších budek, tentokrát na střechu školy, vzešel od pana ředitele Libora Skaly. Ten si všiml, že kolem otvorů na fasádě školy často létají poštolky. Lektor centra U studánky poznání pomohl s instalací budek pro tyto malé dravce, ve kterých se poštolkám tak zalíbilo, že tam vyvedly i svá mláďata. Tento výsledek je krásnou ukázkou toho, jak úspěšně využít znalosti v praxi a přispět k ochraně biodiverzity městské přírody.

„Projekty, jako je Ptačí dobrodružství, učí žáky o ekosystémech a významu ptáků pro přírodu. Rovněž pomáhají rozvíjet environmentální povědomí a odpovědnost. Žáci se také učí pozorovat přírodu, sbírat data

nebo třeba vyrábět budky. To podporuje jejich kreativitu, týmovou spolupráci a zručnost. Kontakt s ptactvem a přírodou u nich může také vytvořit citový vztah k životnímu prostředí, což je motivuje k jeho ochraně i v budoucnu. I já sám jsem se díky projektu a poštolkám na naší střeše začal ještě více zajímat o dravé ptáky,“ shrnul Libor Skala, ředitel ZŠ Masarykova v Praze 9.

Více informací o „Ptačím dobrodružství ve školní zahradě“ najdete na webu ustudan-kypoznani.cz.

Kateřina Podhorská
Foto: ZŠ Masarykova

Nové výukové programy pro školy v ptačích parcích ČSO

Česká společnost ornitologická (ČSO) zahájila testování nových výukových programů ve svých ptačích parcích.

Příroda přináší neustále nové podněty – žádná hodina tak není stejná.

Foto: ČSOP Klenice

Programy vznikají v rámci projektu Do ptačích parků za poznáním a kladou důraz na flexibilitu, zážitkové učení a poznávání přírodních procesů přímo v terénu. Projekt využívá potenciálu ptačích parků jako příkladu dobré praxe v oblasti obnovy krajiny.

Předností nových výukových programů je důraz na učení skrze zážitky a jejich flexibilita. „Během testování programů se potvrdilo, jak zásadní je schopnost přizpůsobit výuku

Výukový program pro školy v ptačím parku Kosteliska.

Foto: Jihomoravská pobočka ČSO

konkrétním podmínkám v terénu. Výuka v přírodě má obrovskou výhodu – neustále přináší nové podněty, které děti intenzivně vnímají a díky tomu si je lépe zapamatují. Zároveň ale právě tyto podněty mohou výrazně ovlivnit časový harmonogram. Žádná

hodina tak není stejná, každý program je jedinečný a neopakovatelný,“ vysvětluje Dobruská.

Programy se tematicky zaměřují na obnovu přírody a přírodních procesů, podporu biodiverzity a význam vody v krajině nejen pro ptáky.

„Nyní máme ptačích parků sedm, a to Josefovské louky v Královéhradeckém kraji, Zbudovská blata v Jihočeském, Rzy v Pardubickém, Mnišské louky v Libereckém, Malou Lipovou v Olomouckém, Kosteliska v Jihomoravském a Střimickou výsypku v Ústeckém kraji. Aktuální plocha ptačích parků je 691 hektarů. Základním účelem parků je obnovní management, tedy cílené zvýšení biologické hodnoty území a její následné dlouhodobé rozvíjení,“ doplňuje Martin Bacilek, vedoucí oddělení ochrany ptáků ČSO.

Pokud chce jakákoliv škola začít školní rok návštěvou některého z ptačích parků ČSO, může napsat na e-mail parky@birdlife.cz nebo kontaktovat správce konkrétního parku. V ptačím parku Střimická výsypka zatím výukové programy neprobíhají, v ostatních již probíhají školní exkurze v rámci EVVO.

Gabriela Dobruská

Musíme to po prázdninách uklidit!

Na tábor, na kolo, na houby, k rybníku nebo třeba na festival. Prázdniny plné letních radovánek se pomalu blíží ke svému konci. Bohužel lze předpokládat, že ne všechnen odpad, který vznikl v rukách výletníků, skončil tam, kde měl. A proto existuje kampaň Uklidme svět.

V termínu 19.–21. 9. 2025 se uskuteční další ročník velkého podzimního úklidu. Dobrovolníci se mohou registrovat a žádat o pracovní rukavice a odpadkové pytle zdarma. V návaznosti na společný páteční úklid s iniciativou [Zálohujme.cz](https://zalohujme.cz) proběhne také odborná analýza odpadu z několika pražských lokalit, kterou zajistí Institut Cirkulární Ekonomiky.

Kampaň Uklidme svět organizuje od roku 1993 Český svaz ochránců přírody. Jejím cílem je skrze dobrovolnické úklidy zbavit přírodu a veřejná prostranství odpadků – uklidit svět. A daří se to. Za dobu existence kampaně se do ní zapojilo více než 700 000 dobrovolníků, kteří posbírali přes 10 000 tun odpadu. V pátek 19. 9. 2025 proběhne na pražské Palmovce společná

úklidová akce kampaně Uklidme svět a iniciativy Zálohujme.cz. Po jejím skončení následuje analýza nasbíraného odpadu, kterou odborně provede Institut Cirkulární Ekonomiky.

Dobrovolníci, kteří se pravidelně zapojují do úklidových akcí, totiž poukazují na to, že mezi nejčastěji odhazované obaly – zejména ve městech – patří PET lahve a plechovky. Přitom jde o kvalitní materiály, které lze snadno a opakovaně recyklovat. Pokud se vrátí zpět do oběhu, šetří primární suroviny, snižují emise a pomáhají předcházet zbytečnému plýtvání. A osvědčené řešení problému již existuje:

„Zkušenosti ze 17 evropských zemí, kde zálohování už funguje, potvrzují, že finanční

motivace je účinná. Co má hodnotu – být jen několik korun –, lidé prostě neodhazují. Zavedení záloh je tak nejen krok proti litteringu, ale i nástroj pro udržitelnější nakládání s materiály,“ říká Lutfia Miňovská, mluvčí iniciativy Zálohujme.cz.

Registrace: uklidmesvet.cz/chci-organizovat-uklid/registracni-formular/.

Akce se koná pod záštitou ministra životního prostředí Petra Hladíka. Projekt je realizován s finanční podporou hlavního města Prahy.

Petra Kozáková
koordinátorka kampaně Uklidme svět
a Lutfia Miňovská,
mluvčí iniciativy Zálohujme.cz

Přírodovědný pobyt pro rodiče s dětmi

S dětmi vyrábíme na tábory už více než 7 let, ale letos jsme se rozhodli přizvat i jejich rodiče. Vznikl tak přírodovědný pobyt pro rodiče s dětmi, který se konal v malebném prostředí Šumavy.

Díky biologické rozmanitosti šumavské přírody a odborným znalostem lektorů byl program opravdu bohatý. Jeden den jsme pozorovali život v mraveništi, druhý den jsme obdivovali práci ornitologa a následně si zblízka prohlédli některé druhy ptáků, které se podařilo chytit. Entomolog nás zasvětil do života koprofágních brouků, které jsme si vlastnoručně ulovili – kde jinde než v koňském koblíčku. :)

Nechyběly ani výlety na zajímavá místa v okolí, noční pozorování netopýrů nebo chytání a poznávání hmyzu. Týden utekl jako voda a my už nyní chystáme další ročník.

Přírodovědné vzdělání pro dospělé zájemce

Z naší zkušenosti vyplývá, že nejen děti mají zájem se vzdělávat v oblasti přírody. Dospělých zájemců je také mnoho, jen se na ně občas zapomíná. Ve Spolku Darwin pracujeme sice víc s dětmi, ale i dospěláci si přijdou na své.

V loňském roce jsme na základě opakujících se žádostí rodičů otevřeli přírodovědná setkání pod názvem Na kafe/čaj s přírodovědci. Neformální, ale odborná setkávání se skupinou dospělých zájemců měla různá témata, často jsme zvali odborníky z různých biologických oblastí a náplň setkání jsme přizpůsobovali přáním účastníků.

Protože někteří rodiče nemají možnost se do podobných aktivit zapojit z důvodu absence hlídání pro děti, vyšli jsme jim v tomto vstříc. Zatímco rodiče v jedné místnosti pronikali do tajů biologie, jejich děti si pod dozorem lektora mohly pomazlit různá zvířata v naší chovatelně. Tento koncept se

více než osvědčil, a tak máme v plánu ho v letošním roce zopakovat.

Razíme myšlenku, že možnost vzdělání tu má být pro každého. A pokud se objeví překážka, hledáme možnosti, jak ji překonat. A zatím se nám to, snad, daří dobře.

Nikola Siegelmannová

Léto patřilo tradičně příměstským i pobytovým táborům. Děti si mimo jiné vyzkoušely práci chovatele, poznávaly bylinky, naučily se určovat ptáky i bezobratlé živočichy a prozkoumaly blízké okolí Stanice přírodovědců.

Naše pobytové tábory jsou zaměřeny na přírodu, historii nebo geologii. Kdo se s námi vydá na delší dobu mimo domov, potká stejně zaměřené kamarády. Na přírodovědné výlety doporučujeme Záchranou stanici v Pavlově, Vodní dům, oboru ve Žlebech, kde nám nad hlavami létali ptáci. Pozn.: Testováno na dětech.

V areálu Stanice přírodovědců proběhly údržbové práce, při kterých jsme zpevnili svah nad venkovními výběhy, abychom tuto část zahrady opět otevřeli veřejnosti. V novém školním roce budete moci opět pozorovat andulky, morčata, kozy a poníky.

Kroužky začínají v týdnu od 15. 9. 2025 a přihlašování probíhá online prostřednictvím našeho webu.

Nezmeškejte novinky v naší nabídce, které stojí za to si blíže představit.

Nemáte doma zahrádku a chtěli byste svým dětem dopřát pobyt na čerstvém vzduchu a zároveň rozvíjet jejich vztah k půdě, živočichům a setkávání s vrstevníky? Třeba právě vás osloví nově otevíraný kroužek Živá zahrada, Svět rostlin, Ekologický kroužek nebo Bádání v přírodě a o přírodě. Pro

mládež přidáváme Teraristiku pro starší – začátečníky a Mikrosvět, který bude probíhat v naší vybavené biologické laboratoři s mikroskopy.

Na závěr bychom vás rádi pozvali na podzimní výstavu, která představí živá zvířata, která nejsou běžně k vidění v našich expozicích včetně našich odchovů, doplněná o zajímavé rostliny a jejich příběhy. Výstava bude otevřená pro veřejnost: 6.–12. 10. 2025, vždy 10–18 hodin. Doplňkově nabízíme komentované prohlídky pro objednané školní skupiny.

Kamila Doktorová
Foto: Kristýna Coufalová

Pilotní pobytový program na Křivokláťe zdarma a klimatické EVP za zvýhodněné ceny

Milí pedagogové, koordinátoři EVVO, příznivci Ekocentra Koniklec, jako každý školní rok vám i letos přinášíme novinky. Na co se tento podzim můžete těšit?

Již dříve jsme vás informovali, že jsme od konce roku 2023 provozovateli Informačního střediska CHKO Křivoklátsko na Křivokláťe, kde pro vás postupně rozšiřujeme nabídku programů. Tento podzim vám přinášíme unikátní možnost zúčastnit se zdarma pilotního pobytového programu na téma adaptace na klimatickou změnu CESTA ČASEM. Nabídka platí pro první dvě skupiny z 2. stupně pražských škol. Podrobnosti včetně termínů najdete na našem webu v nabídce pro 2. stupeň – **pobytové programy**.

Pobytový program si můžete objednávat i na jarní termíny za standardní dotovnou cenu. Můžete se za námi na středisko do podhradí vypravit také na jednodenní EVP a pro druhé stupně ZŠ a střední školy máme nachystané zajímavé exkurze.

V rámci projektu PRIMA KLIMA ŠKOLA vám nabízíme programy zaměřené na adaptaci na změnu klimatu za zvýhodněnou cenu. Zapojit se můžete s mateřskou školou a 1. třídou ZŠ, pro které máme nachystaný program Žilo bylo jedno město. Pro 2. a 3. třídy základní školy máme nachystaný program Stavitelé města I, program Stavitelé města II pro 4.–6. třídy, Stavitelé města III pro 2. stupeň ZŠ a pro střední

školy program Adaptáři. Žáci od 2. třídy výše v rámci projektu navrhuji adaptační opatření ve škole a jejím okolí a škola současně může získat finanční prostředky na realizaci těchto opatření. Veškeré informace najdete na **webu projektu**.

Využít můžete také nabídku našich klasických ekologických výukových programů, které pro vás průběžně aktualizujeme

a vylepšujeme. Na deset nejrychlejších ob-
jednávek na měsíc září vám nyní nabízíme
slevu 20 Kč/dítě.

Exkurze s KOZLEM zahradníkem

Klima-Osvěta-Zeleň-Ekosystém-Lidé

Péče o zeleň a efektivní hospodaření s vo-
dou na vlastních zahradách při extrémním
počasí. Přesně tímto tématem se zabývá
projekt Ekocentra Konikleč, který zahrnuje
hledání příkladů dobré praxe v soukromých
i komunitních, přírodních, permakulturních,
či historických zahradách.

V rámci projektu se zahradníci, zahrádkáři
a všichni se zájmem o zahradničení mohli
v květnu a červnu účastnit šesti exkurzí.
Pražská exkurze po komunitních zahra-
dách nás zavedla do Komunitního centra
a zahrady Kotlaska, do Stromovky a na
Čisařský ostrov do komunitní zahrady Me-
troFarm.

Zajímavý byl mix účastníků z naprosto od-
lišných prostředí z hlediska zahradničení.
Mezi účastníky jsme měli např. zahrád-
káře organizované v Českém zahrádkář-
ském svazu v seniorském věku, studentky
z České zahradnické akademie Mělník,
odborníky i nadšence zabývající se perma-
kulturou a lektory i učitele věnující se za-
hradám v rámci své práce s dětmi. Stejně
zajímavý byl i mix zahrad, které jsme navští-
vili. Většinu zahrad jejich majitelé perfektně

přizpůsobili podmínkám, ve kterých vznikly.
Na druhou stranu jsme viděli místa, kde se
lidé zahradničit teprve učili.

A ano, spousta lidí neumí zalévat. Někteří
účastníci exkurzí objevili, že existují komu-
nitní zahrady, a jiným účastníkům došlo, jak
důležitou mají funkci pro obyvatele větších

*Tyto projekty finančně podpořilo hlavní
město Praha a jsou spolufinancovány
Státním fondem životního prostředí ČR na
základě rozhodnutí ministra životního pro-
středí. Přejeme vám úspěšný školní rok.*

Markéta Hrnčálová
Foto: Markéta Hrnčálová

měst – nejen relaxační, ale i vzdělávací. Velké diskuze pak vyvolávalo téma zadržení vody mulčováním versus přitahování slimáků do mulče.

Vzhledem k tomu, že jsme v rámci projektu navštívili velké množství zahrad, viděli jsme i velmi různá prostředí, ve kterých zahrady vznikaly, a způsoby, jak se majitelé zahrad s těmito podmínkami vypořádali. Následující příklady byly asi nejvíc učebnicové. Viděli jsme např. zahradní jezírko v přírodní zahradě Loubní, které díky umístění zahrady v blízkosti potoka stačilo „jen“ vykopat a utěsnit jílem ze zahrady. Navštívili jsme levandulovou zahradu Anette, která vznikla na suchém a kamenitém, jižně orientovaném pozemku. Majitelka pěstováním levandule vyřešila založení zahrady v místě s nedostatkem vody. V přírodní zahradě Klíček jsme viděli krásně rostoucí vrbové stavby pro děti. Perfektně rostly i bez zalévání a neusychaly tak, jako na mnoha jiných místech. Protože rostly v nivě Labe.

Myslím, že přínos těchto exkurzí nebyl jen v návštěvách zajímavých zahrad, ale i ve skladbě účastníků, kterým vzájemný kontakt mohl přinášet různé pohledy na hospodaření v zahradě.

Poslední exkurze projektu proběhla v sobotu 6. 9. – Přírodní zahrady Křivoklátska.

Projekt byl podpořen Státním fondem životního prostředí ČR, hlavním městem Prahou, Středočeským krajem a Libereckým krajem.

Lenka Winterová

Foto: Archiv Ekocentrum Konikleč

Zkoumáme mikroklima – Mikroklima okolí školy 2024/2025

Projekt Město do kapsy – Mikroklima okolí školy pro rok 2024/2025 se chýlí ke konci. Během projektu si zapojené školy zkusily prozkoumat lokality ve svém okolí, zhodnotit jejich mikroklima z různých pohledů (ovzduší, zeleň, voda) a navrhnout opatření, která by stav vybraných lokalit zlepšila. Výsledky snahy žáků a pedagogů ve formě fotek a výstupů z badatelské činnosti nahrávají učitelé na stránky projektu, kde si je mohou prohlédnout zbylí studenti daných škol, popřípadě jiní zájemci.

Projekt rychle dokončila například základní škola na Veronském náměstí pod vedením paní učitelky Andrey Klemencové. Žáci zkoumali zejména některé vybrané části školního pozemku. Po prezentaci vymyšlených opatření se žáci s paní učitelkou rozhodli postavit na pozemku kompostéry, kterými chtějí zlepšit nakládání s organickým odpadem. Škola z projektu dostane finanční prostředky na realizaci opatření.

Během následujících měsíců se projekt bude uzavírat i na dalších zúčastněných školách závěrečnými hodinami, kde se budou vybírat žáky navržená opatření. Tato opatření se budou následně realizovat pod dohledem pedagogů s asistencí pracovníka našeho ekocentra.

Projekt byl podpořen hlavním městem Prahou.

Bohumil Ronald Fiala

H₂Ospodař! vyplouvá do škol

H₂Ospodař! sedm let nabízí interaktivní workshopy zaměřené na tematiku vody a šetrné hospodaření s ní. Žákům všech věkových kategorií přímo ve škole nabízí

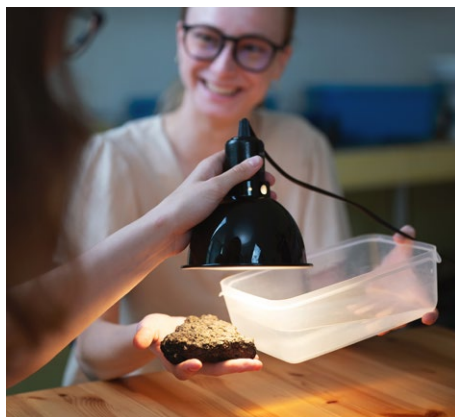

spoustu zážitků, díky nimž se dozví, jak je to se suchem a povodněmi, s odpařováním i zadržováním vody v krajině, ale i jak je to s její spotřebou a následným čištěním „zaspíněné“ vody.

A i když léto bývá pro mnohé časem odpočinku, my jsme ho využili k vylepšování našich programů, a tak čeká na žáky ještě více objevování a bádání.

Kdo vede naše workshopy?

Workshopy vedou zkušení lektori, kteří se problematice vody věnují každý den. Mají tak co říct. Spíše se ale daleko víc snaží zapojit žáky. Ti se tak sami aktivně podílejí na hledání odpovědí, které se s tématem vody pojí. Pomáhají jim v tom i nejrůznější pomůcky či modely, které s sebou lektori vozí.

Jak probíhá workshop?

Žáci se s lektory setkávají ve třídách, tělocvičnách, ale i venku u školy, pokud zrovna třeba neprší. Mimo počasí se programy H₂Ospodař! přizpůsobí i věku žáků a jejich individuálním schopnostem. Pracujeme s malými skupinami, a právě díky tomu má

každý žák šanci se aktivně zapojit a získat co nejvíce zkušeností. Má tak možnost si sám vyzkoušet různé aktivity, experimenty a hry, které mu pomohou lépe pochopit, jak se může on sám zapojit do šetrného hospodaření s tímto vzácným životodárným zdrojem.

Nabídka workshopů

V současnosti nabízíme 8 různých workshopů, které jsou určené dětem MŠ, ZŠ i SŠ. Pro více informací o jednotlivých workshopech navštivte náš web, kde je nabídka workshopů popsána podrobněji.

Workshopy můžete zarezervovat skrze rezervační formulář na h2ospodar.cz nebo na info@h2ospodar.cz.

Petra Pešavová

Na podzim probíhá v lesích druhá vlna za-lesňování a tradičně také zvrže školy, aby se s námi na výsadbách podílely. Velký zájem škol nás opravdu těší, ale protože dobře přístupných lokalit je jen omezené množství, musí si často počkat, až na ně přijde řada.

V září se mohou všichni milovníci pražské přírody těšit na Dny stromů. Pro přihlášené školy a další zájemce připravujeme hlavní akci ve středu 24. 9. – Den stromů v Kunratickém lese od 9 do 18 hodin. U Velkého altánu bude infostánkem začínat trasa po zajímavostech a činnostech, které se pojí

s lesem a péčí o něj. Odpoledne bude patřit veřejnosti (více na str. 33 tohoto časopisu a v rubrice Kalendář akcí).

Workshopy v Ekocentru Prales budou od podzimu nachystané pro kreativce a milovníky tvoření z přírodních materiálů. V září nás také můžete potkat na náplavce, kde budeme na odložené premiéře festivalu pořádaného městem: Poznej Vltavu (28. 9.).

Ze zookoutku se začíná ozývat tajemné troubení. Přijďte za jeleny do Malé Chuchle

S podzimem probíhá v lesích jelení říje a tu a tam je slyšet tajemné troubení. Každoročně zvrže rodiny s dětmi na akci To jsem z toho jelen (27. 9.) do zookoutku, kde

bude od 14 do 16 hodin možné nahlédnout do výběhu k jelenům, poslechnout si jejich mocné troubení a seznámit se s jejich příbuznými nebo si vyzkoušet jejich těžkou parohatou ozdobu.

Soutěž o nejlepšího sběrače (proběhne ve dnech 29. 9. – 31. 10.) je tentokrát vyhlášena pro školy v městských částech Praha 16, Praha 4, Praha-Kunratice, Pra-

ha-Šeberov, Praha 9 a Praha 19. Účastníci soutěže mohou sbírat žaludy, bukvice, vlašské a lískové ořechy a šípky, na kterých si pak pochutnají obyvatelé našich zookoutků, třeba divoká prasata, daňci nebo krkavci. Pozor ale na kaštiny, ty přijímat nebudeme. Nejlepší školní a třídní sběračský kolektiv může vyhrát program ekologické výchovy.

Ani ruce nemusí zahálet. Podzimní workshopy v Pralese

Vybrané podzimní úterky a středy budou patřit workshopům, které začínají od října, připravuje je Ekocentrum Prales v pražských Kbělech. V areálu ekocentra bude probíhat výroba kokedam (7. a 8. 10.), podzimních věnců z přírodnin (21. a 22. 10.) k pověšení třeba na dveřích. Chybět nebude ani vyrá-

bění tradičních adventních věnců (25. 11.). Zájemci si budou dále moci vyrobit ptačí krmítko (11. 11.), ježkovník – bezpečný úkryt pro ježky (4. 11.) nebo krmítko pro veverku (18. 11.). Letošní novinkou je výroba vlastního přírodního krému (30. 9.) a ekoprint – kouzlení s listy na textilu a papíru (23. a 24. 9.). Místo na workshopech je

nutné si předem rezervovat. Více informací k jednotlivým workshopům a přihlašovací formulář najdete na našem novém webu v sekci akce.

Doprovodný program ke Dnům stromů. Výtvarná soutěž Stromy kolem nás

Po celý měsíc září je možné se přihlásit na výtvarnou soutěž Stromy kolem nás, která

se koná u příležitosti letošních oslav Dnů stromů. V pěti kategoriích mohou soutěžit jak děti, tak dospělí, jednotlivci i kolektivy. Cenou pro vítěze jsou zážitkové poukázky – pro jednotlivce pobyt v apidomku, na den ošetřovatelem v zookoutku a pro třídní kolektivy environmentální program. Více informací a přihláška v registračním formuláři:

na 1url.cz/RJaJn. Vybraná díla budou vystavena od poloviny října v budově radnice Městské části Praha 13 a budou zde k vidění do konce října.

Jako součást oslav Dnů stromů budou v některých lesích navíc v září vyvěšeny oblíbené kvízové stezky. Návštěvníci pražských lesů najdou v terénu otázky na téma adaptace lesů na klimatické změny, a to

v Chuchelském háji, Kunratickém lese, Hostivařském lesoparku a Divoké Šárce.

Kontakty a více informací najdete na webu lesypraha.cz.

Štěpánka Jouzová
Foto: Archiv Lesů hl. m. Prahy

X PRAHA 10

Praha 10 hledá další významné stromy

Dřeviny vysazené při příležitosti výročí nějaké historické události nesoucí určité poselství nebo například spojené s některou výjimečnou osobností jsou označovány jako významné. Může také jít o netypický dendrologický druh či nápadně velké, v místě dominantní jedince. Na území hlavního města je takových stromů několik desítek. Dohledat je lze v databázi na stránce prazskestromy.cz.

O rozšíření pražských významných stromů a zachování jejich poselství již několik let na svém území usiluje i Praha 10. Městská část u takových stromů navíc instaluje informační cedule, které mají kolemjdoucí upozornit, že procházejí kolem dřeviny „s příběhem“.

Významné dřeviny v Praze 10:

- » cedr libanonský v ulici K Červenému dvoru,
- » jinan dvoulaločný na sídlišti Malešice,
- » lípa svobody na Zahradním Městě,
- » lípa republiky na Skalce,
- » lípa republiky v ulici Mukařovská,
- » kaštan koňský ve Vršovicích,
- » dub letní v Nových Vršovicích,
- » topol balzámový na Vinohradech.

Významné aleje v Praze 10:

- » alej republiky ve Strašnicích,
- » Jiráskova alej ve Strašnicích.

Památný strom v Praze 10:

- » dub letní v Záběhlicích na Růžovém ostrově – příběh jeho aktuální zachrany popíšeme v příštím vydání.

Ku příležitosti Dne stromů, který připadá na 20. října, vyzývá Praha 10 své obyvatele a návštěvníky, aby zaslali náměty na další unikátní dřeviny, které by se mohly stát významnými. Tipy je možné posílat do konce letošního roku využitím e-mailové adresy stromy@praha10.cz.

Posouzeny budou i návrhy zaslané později a e-mailový kontakt lze za tímto účelem využít průběžně.

Podrobně se lze se stávajícími významnými stromy Prahy 10 a jejich historií seznámit na stránce: praha10.cz ve složce „životní prostředí – akce a projekty“.

Roman Kaštovský,
odbor životního prostředí ÚMČ Praha 10

Foto: Dub letní v Nových Vršovicích v ulici Bělocerkevské. Archiv Prahy 10.

Evropský týden udržitelného rozvoje už potřetí na Desítkce!

Evropský týden udržitelného rozvoje (ETUR) je mezinárodní iniciativa, která si klade za cíl přiblížit veřejnosti principy udržitelného rozvoje a podpořit konkrétní aktivity, jež směřují k odpovědnějšímu přístupu k životnímu prostředí i k fungování společnosti. Koná se každoročně napříč Evropou a propojuje tisíce akcí, výstav, přednášek či komunitních setkání.

Městská část Praha 10 se letos do této akce zapojuje již potřetí a navazuje tak na předchozí roky, kdy představila široké spektrum aktivit zaměřených na ekologii, osvětu i místní komunitu. Cílem je nabídnout obyvatelům Desítky inspiraci i praktické zkušenosti, které ukazují, že udržitelnost není jen abstraktní pojem, ale především každodenní volba, kterou může učinit každý z nás. Všechny aktivity konané v období od 18. září do 8. října 2025 se mohou stát součástí této celoevropské iniciativy a ukázat, že i lokální nápady a projekty mají svůj význam.

Program ETUR 2025 v Praze 10 podporuje tradiční zapojování veřejnosti ať už do dobrovolnických úklidů, nebo sousedských událostí. Vedle toho městská část připravila dvě osvětové výstavy. První je autorská výstava KRAJINY ZMĚNY v Záběhlicích u OC Cíl. Za spolupráci děkujeme partnerům z Týdne pro klima, který také letos proběhl na městské části v červnu 2025, a to u nás vůbec poprvé. Druhou je výstava BEZ ODPADU v Malešickém parku a ta navazuje na naši dlouhodobou kampaň Desítky bez odpadů.

Více informací najdete na webu praha10.cz/etur.

Milan Válek,
koordinátor MA21 na ÚMČ Praha 10

ETUR 2025

EVROPSKÝ TÝDEN UDRŽITELNÉHO ROZVOJE NA MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 10

20. 9. | 9.00–14.00 | trh Slunečnice u OC Květ
ZAHRADA VE MĚSTĚ XIV
SWAP KNIH, HRAČEK A OBLEČENÍ

20. 9. nebo vlastní termín | po celé Desítkce
SPOLEČNĚ UKLÍDME PRAHU 10
UKLÍDME SVĚT / WORLD CLEANUP DAY

20. 9. a další termíny na webu | po celé Desítkce
ZAŽÍT MĚSTO JINAK
20. ROČNÍK SOUSEDSKÝCH SLAVNOSTÍ

září – říjen | náměstí před OC Cíl
KRAJINY ZMĚNY | VÝSTAVA TÝDNE PRO KLIMA

září – říjen | vršek Malešického parku
BEZ ODPADU | OSVĚTOVÁ VÝSTAVA PRAHY 10

praha10.cz/etur
tydenudrizitelnosti.cz/etur

DESÍTKA UDRŽITELNÁ

XO DESÍTKA BEZ ODPADU

místní Agenda 21

oblastní rada pro regionální rozvoj

PRAMA10

QR code: EVROPSKÝ TÝDEN UDRŽITELNÉHO ROZVOJE 20. – 26. ZÁŘÍ

O prázdninách uskutečnily naše pražské dětské oddíly pět čtrnáctidenních letních táborů zaměřených na pobyt v přírodě a její poznávání. Od září opět začínají pravidelné schůzky a víkendové výpravy oddílů do terénu, včetně podzimních prázdnin.

Během prázdnin jsme udělali další laboratorní rozbory vody z pražských studánek pro zjištění kvality vody. Rozbory jsou zveřejněné v Národním registru pramenů a studánek estudanky.eu.

Na podzim připravujeme řadu osvětových akcí pro veřejnost v terénu. Nejvýznamnější je Terénní přírodovědná soutěž Šárka, která proběhne 4. října 2025 již po třinácté v Přírodním parku Šárka-Lysolaje. Soutěž je určená pro děti ze základních škol, víceletých gymnázií, spolků... Součástí akce je řada doprovodných přírodovědných aktivit, podrobnosti jsou na ekosouteze.cz. Přihlašování právě probíhá!

Až do listopadu trvá studánková soutěž pro všechny věkové kategorie. Cílem je navštívit dvacet pražských studánek a pomocí QR kódu získat heslo. Po složení hesla si u nás můžete vybrat drobnou věcnou odměnu.

Podrobnosti, přehled soutěžních studánek v celé Praze i automatický záznam získaných částí hesla najdete na estudanky.eu/praha25-info.

Pokračuje fotosoutěž Příroda objektivem, nejbližší uzávěrky jsou 15. 9. a 15. 12., podrobnosti na ekosouteze.cz.

Připravujeme i další akce se zaměřením na pražskou přírodu, studánky a prameny a další zajímavosti. Vždy ve formě osvětové-vzdělávacích aktivit, kvízů a drobných her. Program je určen pro rodiče nebo prarodiče s dětmi, pro dospělé nebo pro školy. V sobotu 20. září to bude Sousedská slavnost. Následovat bude několik vycházek k pražským studánkám s programem o jejich historii, současnosti, možnosti péče. Nebude chybět zjišťování vlastností vody měřením a jejich porovnání. Na závěr proběhne malý kvíz s drobnými věcnými

odměnami a Zamykání studánek. Jednotlivé akce jsou vždy přizpůsobeny věkové skupině účastníků. Pro skupinu minimálně 10 účastníků je možné dohodnout podrobnosti individuálně, ozvěte se!

Všechny zmíněné aktivity pro veřejnost jsou pro účastníky zdarma díky výrazné podpoře hl. m. Prahy, MČ Praha 1, MČ Praha 2, MČ Praha 6, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Projekty nemusí vyjadřovat stanoviska donátorů.

Více informací: emop.cz, ekosouteze.cz a estudanky.eu nebo JS@emop.cz.

Jana Stibralová
Foto: archiv MOP

Hurvínek, Mánička a Spejbl se vydávají na velké dobrodružství mezi hvězdy! Nový animovaný film Hurvínkova vesmírná odysea vytvořený speciálně pro kopuli Planetária Praha propojuje humor a zábavu s poznáváním tajů vesmíru.

Diváci se společně s hrdiny dozví, kde vznikají hvězdy, co je kosmické smetí a jak vypadá černá díra. A protože je s Hurvínkem vždycky veselo, čeká je i odpověď na otázku, co udělat, když se vám z bábovky stane rudý veleobr.

Unikátní snímek je prvním loutkovým filmem pro novou kopuli Planetária Praha vytvořeným ve formátu 360° full dome projekce,

díky čemuž diváky doslova obklopí hvězdná obloha a vzdálené kouty vesmíru.

Slavnostní premiéra proběhne 27. září 2025 a film poté vstoupí do pravidelného programu Planetária Praha.

Andrea Punčochářová
Foto: Jakub Toman / Planetum

Ekologické výukové programy pro MŠ a ZŠ

Na letošní podzim jsme přichystali pro mateřské školy nový výukový program Náš souseď ježek. Děti se v něm dozví, jak vypadá rok v životě ježků, jak se k nim chovat a kdy potřebují naši pomoc. Stejně jako v našich dalších programech se děti učí pomocí her a prožitků.

Podzimní měsíce jsou stále vhodné pro venkovní programy zaměřené na stromy, půdní bezobratlé nebo ptáky. Za těmi vodními se s námi můžete vydat na výpravu do Střemovky, na Střelecký ostrov, k Modřanským

tůním nebo do jiné vhodné lokality blízko vaší školy. Za pomoci stativového dalekohledu budeme vodní ptáky pozorovat, poznávat a v doprovodných aktivitách se naučíme něco o jejich životních strategiích.

Při objednání více programů nabízíme školám zvýhodněné ceny. Bližší informace o programech a možnostech objednání najdete na podhoubi.cz/programy/.

Ekoškola Rozárka

V trojské i letenské pobočce Ekoškoly Rozárky jsme zahájili nový školní rok a přivítali nové děti ve třídách. Náš vzdělávací program se jmenuje Dokola a společně v něm budeme objevovat proměny přírody v průběhu ročních období. Pokračujeme v péči o slepičky na MetroFarm i o naši zahradu. Nové dovednosti se učíme na kroužku Tkaní, další výzvy nás čekají na Ekotýmu. Těšíme se na Podzimní slavnost s jarmarkem. Více informací o školce najdete na ekoskolka-rozarka.cz.

Výří výpravy

Na odpoledním kroužku Výří výpravy pro předškoláky a bývalé děti z Ekoškoly Rozárky vyrazíme do okolí trojské školy a zkoumáme vše, co nám zdejší prostředí nabízí. Letošní rok se budeme v programu

venovat také objevům a vynálezům. Čeká nás i několik sobotních celodenních výprav.

Program Ekoškola v Praze a Středočeském kraji

Pro školky zapojené v programu Ekoškola chystáme seminář dobré praxe, kde se zaměříme na to, co školky aktuálně nejvíce řeší, např. roli rodičů v Ekotýmu, jak vytvářet s dětmi smysluplný Ekokodex apod. Budeme též pokračovat v naší individuální podpoře formou konzultací a osobních návštěv. Některé školky čeká obhajoba mezinárodní certifikace zelené vlajky programu Ekoškola.

V programu Ekoškola rádi přivítáme i dosud nezapojené školky, kterým nabízíme individuální podporu, vzájemné sdílení mezi dalšími školami v celé ČR i unikátní mezinárodní metodiku 7 kroků.

Na webu programu Ekoškola v sekci „Dobrá praxe“ najdete, co vše se podařilo v rámci programu v pražských a dalších školkách uskutečnit, proměnit nebo vybudovat.

Více informací o všech našich aktivitách a termínech akcí najdete na podhoubi.cz.

Alena Sladká

Foto: Zuzana Havlíková / Foto Havlín

Hmyzem roku 2025 jsou světlušky

V naší přírodě najdeme tři druhy světlušek. Noční aktivitu mají dva z nich: světluška větší a světluška menší. Ta je také jedinou z našich světlušek, která světélkuje za letu. Třetí druh naší přírody – světluška krátkokřídlá je denním druhem, a navíc je poměrně vzácná. Schopnost svítit neboli bioluminiscence slouží světluškám ke komunikaci. Světélkovat dovedou larvy, u nočních druhů pak i dospělci.

Soukromý život světlušek je mimořádně pozoruhodný. Larvy jsou dravé a svou kořist, kterou tvoří převážně hlemýždi a páskovky, dovedou vystopovat pomocí slizové stopy. Plže potom usmrtí neurotoxinem, který do něj vpraví jedovými kanálky v kusadlech. Jed kořist zároveň natráví a larva potom obsah vysaje. V larválním stádiu žijí světlušky i dva nebo tři roky. Poté se kuklí a jako dospělci žijí jen v řádu týdnů.

V dospělosti se od sebe velice liší samci od samic: zatímco samci vypadají jako normální dospělí brouci (mají krovky a u světlušek větších i menších dovedou létat), samice vypadají i v dospělosti spíše jako larvy a létat nedovedou.

Dospělé jedince lze pozorovat od zhruba poloviny června až do konce července v závislosti na počasí. Od léta do podzimu lze pak v krajině najít světélkující larvy. S larvou je však možné se setkat také na jaře (březen–květen), nejčastěji za dne. Samci světlušky menší začínají svítit zhruba půl hodiny po západu slunce (v červnu kolem 21.30) a největší aktivita trvá zhruba hodinu. Poté lze pozorovat především svítící samičky obou druhů.

Co světlušky v krajině ohrožuje? Světelné znečištění. Samci nočních druhů světlušek hledají samičky pomocí světlených signálů. Pokud je místo, kde světlušky žijí (třeba městský park či okraj lesa), osvětleno, zneumožňuje to světelnou sexuální komunikaci a může zapříčinit vyhynutí celé populace.

Světlušky jsou, spolu s dalšími organismy, ohroženy i jinak – likvidací křovinného pa- tra přicházejí o úkryt během dne i o místo k přezimování. Kosení během sezony může usmrtit samice čekající na přilet samečků.

Návrat a šíření našich světlušek na nová místa je přitom extrémně obtížný, protože mají nelétavé samice a obtížně překonávají ekologické bariéry v kulturní krajině. Z těchto důvodů byla světluška větší v roce 2024 zařazena na evropský Červený seznam.

*Světluška větší. Foto: [pabloali66](#) / Flickr.
Licence: CC BY-NC-ND 2.0*

Aby se entomologové dozvěděli, jak na tom světlušky v současné krajině jsou, je třeba získat přesná data o jejich rozšíření. K tomu se může přidat i široká veřejnost, kterou letos zveme k účasti na akci Česko hledá světlušky. Pomocí chytrého telefonu může každý vyfotografovat světlušky, které v přírodě potká, a následně se o své nálezy (spolu s přesným místem nálezu) podělit na Facebooku (facebook.com/groups/cesko-kohledasvetluskyy) či v aplikaci iNaturalist (inaturalist.org/projects/cesko-hleda-svetluskyy). Díky veřejnosti se v posledních letech podařilo získat cenná data o celé řadě organismů, a proto věříme, že i letošní sčítání světlušek bude mít úspěch.

Informace k letošnímu ročníku vyhlášení Hmyzu roku na webu ČSE: entospol.cz/hmyz-roku-2025-svetluskyy/.

Ekoškola

V Ekoškole víme, že děti potřebují kvalitní klimatické vzdělávání, které bere v potaz jejich prožívání a zároveň jim dodá odvahy a chuť jednat.

Proto nabízíme projekt klimatického vzdělávání **K9 HERO** pro základní školy. Jde o zábavnou etapovou hru pro 1. i 2. stupeň, kterou již vyzkoušelo více než 2000 žáků a 100 učitelů. Hra rozvíjí u dětí odolnost, klíčové kompetence a učí je porozumět světu kolem sebe v době klimatických změn.

S klimatickým vzděláváním nezapomínáme ani na středoškoláky, pro které jsme vytvořili interaktivní hru a workshop Base Camp. Base Camp využívá vědecké poznatky a týmovou spolupráci a mohou si ho zahrát jak studenti, tak dospělí – učitelé, rodiče či celé pedagogické sbory.

Pokračujeme také v rozvoji programu a v metodické péči o školy, které jsou do Ekoškoly zapojené. Je otevřená všem typům škol – od mateřských až po ty vysoké. Naplánované jsou semináře, jak Ekoškolu na škole rozjet a rozvíjet, stejně jako

specializované odborné semináře zaměřené na hru K9 HERO.

Badatelé

Oblíbené semináře „Jak na badatelství“ uspořádáme letos na podzim v Praze hned ve dvou termínech – 30. 9. 2025 a 3. 11. 2025.

Více informací a možnost přihlášení na badatele.cz/zacinam-badat/.

Protože se s badatelstvím počítá v nově revidovaném RVP pro základní školy, nabízíme školení v [badatelství pro sborovny](#). To lze přizpůsobit pro [sborovny 1. stupně](#). Školení pro vaši sborovnu si můžete objednat na badatele@terezanet.cz.

Na webu badatele.cz budeme od konce září postupně zveřejňovat drobné aktivity do výuky (tzv. badatelské jednohubky) v rámci podzimní badatelské výzvy k tématu „voda“.

Učíme se venku

Pokračujeme v Akademii Učíme se venku.

Když jsme loni spouštěli první ročník, dali jsme školám jednoduchý cíl: zkusit strávit 100 hodin výuky venku. A výsledek? Předčil všechna očekávání!

- » Do výzvy se zapojilo 120 škol a 920 učitelů.
- » Venkovní výuka fungovala jak na vesnici u lesa, tak i na městských školách s jediným dvorkem.
- » Nejaktivnější školy dokonce zvládly více než 900 hodin venku!

Do druhého ročníku, který startuje už v září, je dnes přihlášeno 90 škol a kapacita se rychle plní. Čeká nás spousta novinek a také nová výzva: 120 hodin venku za školní rok.

Nezůstali jsme ale jen u Akademie. Společně s Prokopem Pithartem jsme odstartovali projekt Zažij venku, ve kterém mladí tvůrci natáčejí krátká videa o objevování přírody. Pokud vás to láká, zapojte se

i vy – stačí sdílet svá videa s hashtagem #ZazijVenku nebo nám je poslat.

V červnu jsme se vydali na konferenci českých škol v Severní Americe a objevili krásnou silnou komunitu českých škol v zahraničí. V září nás čekají dva týdenní kurzy pro italské učitele v Praze. A protože myslíme i na pohodu učitelů a dětí, vydali jsme nové karty Pohoda do kapsy pro děti a Zpomal,

vnímej, odpočivej pro dospělé – malou inspiraci, jak najít klid a rovnováhu v přírodě.

Před námi je další školní rok a my se těšíme na všechna dobrodružství a objevování venku. Přidáte se? Více najdete na ucime-sevenku.cz.

Anna Herzigová

Léto na Toulcově dvoře

Příchod teplých slunečných dnů oslavujeme již tradičně s našimi návštěvníky Dnem dětí. Pro naše nejmenší návštěvníky jsme připravili úkoly a aktivity, které jim umožnily strávit hezký čas se svými rodiči, sourozenci či prarodiči a užít si u nás nezapomenutelné chvíle. Na akci dorazilo více než 500 návštěvníků, hrálo se všechno možné – piškvorky, kuličky, kuželky, drápky... A to všechno v přírodním areálu – v lese, v trávě, v hlíně, v mokřadu, mezi stromy, žábami a ovečkami. Jsme totiž přesvědčeni, že děti si vytvářejí vztah k přírodě právě ze zážitků. Chceme, aby příroda pro děti nebyla „nepohodlí“, ale místo, kde je jim hezky. Hra venku učí děti vnímat svět kolem sebe, a když mají krásné vzpomínky na dětství v přírodě, je mnohem větší šance, že si jí budou vážit a pečovat o ni i v dospělosti.

V průběhu letních měsíců patří areál rodinám s malými dětmi, které si k nám přichází pohrát ve stínu stromů a také se něco dozvědět. Zajímají se o naše naučné stezky (s tématem zvířata Noemovy archy, biotopy přírodního areálu) a plní úkoly z pracovních listů či questu „Hledačka pro Zemi“, které

jsou k dispozici na infocentru nebo při vstupu do areálu v kvízobudce.

O prázdninách se naše průvodkyně věnují také skupinám návštěvníků při prohlídkách areálu zaměřených na zvířátka na farmě, jedinečné biotopy přírodního areálu, expozici „Od starého k novému“ spojující moudrost našich předků se současnými tématy udržitelnosti či procházku středověkým špycharem od sklepa po půdu. Máme velkou radost, že prohlídky již nejsou jen výsadou

organizovaných skupin, ale objednávají si je i celé rodiny či skupiny přátel.

Foto: Archiv Toulcova dvora, z. s.

Táborové akce pro děti

S koncem školního roku ovládly Toulcův dvůr naše příměstské tábory. A bylo opravdu veselo! Na 27 táborech (pro více než 500 účastníků) děti farmařily, bádaly, pozorovaly, tvořily nebo si „jen tak“ hrály... A to

vše v přírodě a ve společnosti zvířat z naší farmy. Velký úspěch měl příměstský tábor na farmě pro starší děti (12–15 let) Farma CityCamp, kde se již zkušený farmáři věnovali poznávání zvířat, péči o ně ve spojení s prvky pozitivního tréninku, užili si spoustu her a aktivit. A protože nám děti odrůstají i z tohoto campu, pro příští rok připravujeme prázdninový program i pro středoškoláky. Naši koně se vydali na prázdninovou základnu v Chotiněvsi, kde se uskutečnilo několik turnusů táborů putovních i jeden pobytový, zaměřených na péči o koně a koňskou turistiku po nejbližším okolí základny.

Letní provoz nezapomíná ani na naše nejmladší návštěvníky, pro které jsme v Rodinném centru Mateřídouška připravili oblíbené Letní herničky a v MŠ Semínko tematický letní provoz.

Zájem o letní akce je pro nás velkou motivací pro hledání nových námětů a aktivit plánovaných táborů!

Akce pro dospělé

V průběhu léta neopomíjíme ani dospělé návštěvníky, pro které jsme připravili několik zajímavých seminářů. Věnovali jsme se slunovratovým bylinám očima etnobotanika, životě obojživelníků v mokřadu, péči chleba a také realizaci zelené střechy,

kteřou můžete obdivovat přímo nad venkovní pecí na chleba v našem areálu.

Na podzim připravujeme další témata zaměřená na bylinky, péči o stromy, efektivní využití fotovoltaiky, fermentaci potravin

a mnoho dalších. Veškeré připravované semináře naleznete na bit.ly/seminare-td.

Novinky v EVVO pro školní rok 2025/2026

O prázdninách jsme nelenili a obohatili jsme nabídku výukových programů pro děti o několik novinek.

Pro čtvrtáky a pátáky máme novinkový program „Klima hrou“ z autorské dílny

brněnského centra Lipka. Program je nabitý simulačními hrami a má nejlepší pomůcky na světě.

Badatelské programy pro nejmenší (MŠ až 2. třída) „Kapka Katka a Křemínek“

o putování kapky Katky z dešťového mraku až do moře, do cesty se jí však staví rozverný skřítek Křemínek. Děti si vyzkouší několik pokusů o vodě a jejím tajemství. Program „Větvísek a jeho kamarádi“ o poznávání lesa s lesním skřítkem.

Pro nejmenší chystáme také výjezdní program s tématem péče o konkrétní zvíře „Seznamte se s Pidižvíkem“, se kterým rádi dorazíme přímo k vám do školy.

Pro středoškoláky jsme připravili program zaměřený na soužití lidí a zvířat „Etika a welfare v chovu zvířat“. Povíme si, jak lidé vnímají zvířata a jejich využití, porovnáme život zvířat ve volné přírodě a v péči člověka. Účastníci povedou diskusi o zákonu o ochraně zvířat a ze závěrečné diskuse vyplyne, jak se vše promítá do spotřebitelského chování.

Velkou novinkou je metodická podpora EVVO přímo v mateřských školách ZDARMA. V rámci projektu SFŽP lektori organizace Botič, o.p.s., pomohou s rozvojem enviro výuky podle potřeb konkrétní školy. Proškolí celou sborovnu v požadované metodě, dodají tipy do výuky, poradí s úpravou školní zahrady nebo se začleněním enviro vzdělávání do ŠVP. Vedle této podpory v MŠ nadále pokračuje i nabídka seminářů či konzultací na míru pro kolektivny učitelů ZŠ či vychovatelů školních družin, zaměřených na rozvoj a zkvalitnění environmentálního vzdělávání. Více informací na botic.toulcuvdvur.cz/vzdelavanipedagogu/metodicakpodpora.

Aktuálně připravujeme další běh Specializačního studia pro koordinátory EVVO v MŠ, který odstartuje v dubnu 2026 a díky podpoře MHMP bude pro pražské zájemce zdarma nebo za velmi sníženou cenu (podle počtu přihlášených). Více informací

budeme průběžně zveřejňovat na botic.toulcuvdvur.cz.

Na 16. říjen pilně připravujeme pravidelnou Konferenci EVVO pro pedagogy MŠ, 1. a 2. tříd ZŠ a vychovatele školních družin se zájmem o environmentální výchovu, tentokrát s názvem „Máme kritické myšlení“. Program konference nabídne inspiraci, jak v mateřské škole probouzet kritické myšlení u dětí skrze environmentální témata. Ukážeme si, jak z každodenních situací vytvořit dobrodružství plné otázek, objevování a rozhodování s ohledem na přírodu a udržitelnost. Přijďte si pro nápady, jak dětem otevřít oči – i srdce – pro svět kolem nás. Bližší informace ke konferenci, včetně výběru workshopů najdete na botic.toulcuvdvur.cz/vzdelavanipedagogu/konference. Akce je realizována s finanční podporou hl. města Prahy.

Pro pražské poskytovatele EVVO, GRV a VUR připravujeme na 5. 11. praktický seminář „SDGs jako kompas pro rozvoj vaší organizace“, zaměřený na implementaci cílů udržitelného rozvoje do každodenní práce organizací. V rámci semináře si jednotlivé cíle stručně představíme a ukážeme si praktický postup, jak určit prioritní cíle konkrétní organizace a tyto implementovat do její praxe. Věnovat se budeme i vhodné prezentaci aktivit organizace

nejdůležitějším cílovým skupinám s využitím SDGs a ESG. Bližší informace najdete na toulcuvdvur.cz/akce/sdgs-jako-kompas-pro-rozvoj-vasi-organizace. Seminář je realizován s podporou hl. města Prahy, pro účastníky je zdarma.

Foto: Archiv Botič, o. p. s.

Co připravujeme pro širokou veřejnost?

Na podzim připravujeme již tradičně velké osvětové akce – Den zvířat a Den stromů, na Týden udržitelného rozvoje připravujeme SWAP knih, burzu dětského oblečení, semináře pro dospělé, tematickou výstavu a mnoho dalšího.

Na podzimní prázdniny (29. 10.) jsme připravili jednodenní příměstský tábor „Podzimní farmaření“ pro naše mladé farmáře, kde se děti postarají o zvířata a dozví se o nich mnoho zajímavého, zahrají si táborové hry a naplno si užijí volný den (toulcuvdvur.cz/akce/podzimni-farmareni-4671).

A s přicházejícím podzimem již započne příprava Vánočního jarmarku, výstavy betlémů a dalších akcí na adventní čas. Na Toulcově dvoře se stále něco děje, přijďte se sami přesvědčit.

Jana Vlachynská

Budoucnost klimatu ze školních lavic: Nejsme jen děti, jsme hlas obcí a krajiny

Celoroční vzdělávací program pro školy CO₂ liga posílil vztah mladých lidí k přírodě, spolužákům, učitelům i vedení škol a obcí. Žáci představili svůj pohled na klima na závěrečné konferenci v Praze.

Klimatická krize nečeká. A mladí lidé také ne. V reprezentačním Brožíkově sále Stároměstské radnice v Praze se sešly školní týmy z celé České republiky, aby představily výsledky své celoroční práce v rámci 15. ročníku vzdělávacího programu CO₂ liga, který organizuje Ekologický institut Veronica. Konference proběhla ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy. Záštitu nad konferencí převzalo Ministerstvo životního prostředí.

CO₂ liga: 4 mise na záchranu planety

CO₂ liga je vzdělávací program pro druhý stupeň ZŠ a SŠ, který motivuje děti a mladé lidi k aktivnímu zapojení do klimatických řešení – od výpočtu uhlíkové stopy přes návrhy adaptačních opatření až po komunikaci s politiky. Letos se do programu

zapojilo 570 dětí z 60 škol z celé republiky, přičemž 18 z nich zvládlo všechny čtyři náročné mise.

Týmy během roku:

- » počítaly a snižovaly uhlíkovou stopu, vytvářely pocitové mapy a navrhovaly opatření na ochranu svého okolí,
- » vyráběly biouhel,
- » psaly dopisy ministrům,
- » hledaly divočinu,
- » a hlavně – mluvily o klimatu s dalšími žáky, vedením škol, zástupci obcí i veřejností.

Program rámuje snaha naplnit závazky Pařížské dohody a inspirovat k zapojení do řešení klimatických výzev všechny neohledě na profesi, věk či odlišné zájmy a názory.

„CO₂ liga byla pro mě nejlepší zkušenost. Díky ní jsem se krásně posunula, zjistila, co

chci v budoucnu možná dělat, a společně s týmem jsme si celý program moc užili,“ říká Anežka Dvořáková, žákyně 9. třídy ze ZŠ Otyně.

Od slam poetry po jednání s radnicí: Mladí ukazují, jak na klima

Práce dětí a mladých lidí v CO₂ lize letos znovu potvrdila, že ochrana klimatu není jen doménou expertů a politiků. Děti se do tématu pustily s nebyvalou kreativitou a odvahou – svá sdělení proměnily ve slam poe-

try, rap, obrazy, divadlo, tanec, podcasty i videa. Týmy ukázaly, že téma ochrany klimatu může oslovit každého bez ohledu na věk, zájmy nebo obor. Nešlo jen o vstřebávání informací, ale o reálné zkušenosti z praxe: organizovaly swapy oblečení, spouštěly kampaně na změnu školního stravování, debatovaly s radnicí, vystupovaly před

spolužáky i představiteli obce a zkoušely si roli ministra nebo zastupitele. Prošly si i emočními propady spojenými s klimatickou krizí a hledaly, jak je přetavit v čin.

„Zatímco dospělým často chybí čas nebo motivace, děti nám v CO₂ lize jasně ukázaly, že vztah k přírodě se nemusí složitě vysvětlovat – ony ho prostě mají. A vědí přesně,

Klima potřebuje tým

CO₂ liga není klasickou soutěží – nemá vítěze ani poražené. Je postavená na spolupráci, protože i skutečné snižování emisí vyžaduje zapojení všech dle jejich sil a zaměření. Ocenění si odnesly týmy, které program dotáhly až do konce. Jejich vytrvalost, nasazení i podpora ze strany učitelů jsou

proč na klimatu a biodiverzitě záleží,“ říká Petra Albrechtová z Ekologického institutu Veronica, hodnotitelka programu.

Studenti během konference prezentovali své výstupy a kladli otázky hostům z oblasti politiky, diplomacie i médií. Letos jejich dotazy směřovaly například na Jitku Seitlovou, senátorku, Pavla Zámyslického, ředitele odboru ochrany klimatu MŽP, Michala Brožu, vedoucího Informačního centra OSN v Praze a Danielu Vrbovou, novinářku.

důkazem, že i školy berou ochranu klimatu vážně a dokážou nadchnout své okolí. CO₂ liga je postavená na týmovosti, spolupráci a odvaze překračovat vlastní komfortní zónu – ať už při změně každodenních návyků, nebo při obhajobě vlastních návrhů před vedením školy nebo politiky.

Na závěrečné konferenci se prezentovaly týmy ze škol:

- » SOŠ Nové Město na Moravě

- » Gymnázium a střední odborná škola zdravotnická a ekonomická Vyškov
- » Základní škola a gymnázium Vítkov
- » Gymnázium Josefa Jungmanna
- » Základní škola a Mateřská škola Povrly
- » Základní škola a Mateřská škola Otínice
- » Základní škola Slavičín - Vlára
- » ZŠ Ivana Sekaniny
- » SOU Městec Králové

- » GEVO Sázavská
- » Střední škola obchodní Belgická
- » ZŠ Jakuba Jana Ryby Rožmitál pod Třemšínem
- » Cyrilometodějské gymnázium a střední odborná škola pedagogická Brno
- » Mensa gymnázium
- » ZŠ Zborovice

Více o programu najdete na co2liga.cz.

Mirka Fojtů

ZOO PRAHA

Chystáme Den učitelů v Zoo Praha!

Učitelé mateřských, základních a středních škol jsou v neděli 5. října 2025 srdečně zváni do Zoo Praha na speciální zážitkový den! Přednášet dorazí mnoho zajímavých hostů: PhDr. Karel Vojtíš, Ph.D., z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, Štěpán Pícha, paleontolog z Dinosauria Museum Prague, nebo Marie Hyklová ze společnosti Remobil, z. s. Nabídneme také ukázkou zcela nového interaktivního programu pro školy s názvem Expedice do historie Země. Vrchní chovatel Jan Marek vás vezme na unikátní exkurzi do zákulisí letošního Návratu divokých koní do Kazachstánu. Workshop pro vás bude mít připravený také naše specialistka na enrichment Miroslava Klučárová.

Více informací naleznete na zoopraha.cz/skoly-a-deti/pro-skoly/14966-den-ucitelu.

Zúčastněte se expedice do historie Země

Málokdo si při procházce v pražské zoo uvědomí, že vlastně kráčí po mořském dně

starém 458 milionů let! Žáci se během programu Expedice do historie Země promění v badatelskou výpravu a společně s Joachimem Barrandem vyrazí prozkoumat mořské dno prvohor. Trilobiti, mechovky, ostnokožci nebo koráli – seznamte se s nimi zábavnou formou v Zoo Praha.

Vypůjčte si učitelský balíček Austrálie a Tasmánie zdarma

Vezměte svoji třídu do Zoo Praha a využijte učitelské balíčky, které vám umožní pracovat s žáky interaktivně a samostatně přímo v areálu. Balíčky jsou zdarma k zapůjčení v Informačním centru u hlavního vchodu. V nabídce naleznete oblíbená témata Savci a Gobi. Novinkou je balíček Austrálie a Tasmánie, který skrývá plno naučných úkolů. Společně se vydáte na dobrodružnou cestu na druhý konec světa, zavítáte do

Darwinova kráteru a nevynecháte ani návštěvu nejmohutnějšího nelétavého hmyzu světa – strašilek humřích.

Výuka interaktivně

Spojte výuku s pozorováním zvířat v pavilonech a expozicích, aby žáci na vlastní oči viděli, co se probírá ve třídě! V rámci výukových programů jsme pro vás připravili jako novinku téma Bezobratlí. Společně s průvodcem poznáte fascinující svět těchto jedinečných tvorů! Zavítáte do pavilonu Afrika zblízka, kde se to exotickými bezobratlými jen hemží, a v areálu zoologické zahrady budete pátrat po volně žijícím hmyzu. V závěru programu na žáky čeká unikátní setkání s bezobratlými z kontaktních chovů.

Lucie Ferebauerová

Foto: Petr Hamerník / Zoo Praha

KALENDÁŘ AKCÍ

Výstava Krajiny změny: cesty k udržitelnému světu

do 26. září 2025

Výstava v rámci Týdne pro klima 2025 vás zve k zamyšlení nad tím, jak propojíme ekologii, společnost i ekonomiku na cestě k udržitelné rovnováze.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Praha zítra? Propojené město

16. září 2025, 16.00

17. září 2025, 11.00

Město nikdy nespí, město je stále v pohybu. Každý den metropolemi proudí lidé, zboží, energie i myšlenky. Po celém světě zažívá kolejová doprava renesanci – stává se udržitelnější a efektivnější formou cestování. Ani Praha nezůstává pozadu.

Místo: CAMP – Centrum architektury a městského plánování, Vyšehradská 51, Praha 2

Propojená Evropa

16. září 2025, 19.00

Jak vysokorychlostní tratě (VRT) ovlivní pozici České republiky v rámci Evropy? Plánovaná železniční síť propojí Česko s klíčovými evropskými metropolemi a otevrou se nové příležitosti pro byznys, turismus i kulturní aktivity.

Místo: CAMP – Centrum architektury a městského plánování, Vyšehradská 51, Praha 2

CAMP Tour: Od Lihovaru ke Smíchov City

17. září 2025, 10.00

Území kolem Nádražní ulice patří mezi nejvýznamnější pražské brownfieldy – tedy dříve využívané, ale zanedbané lokality, které čeká nová budoucnost.

Místo: Tramvajová zastávka Lihovar, Praha 5
Pořádá: CAMP – Centrum architektury a městského plánování, praha.camp

Za krásami Toulcova dvora

v anglickém jazyce

19. září 2025, 14.00–15.00

What to do during your holiday in Czech Republic? Let's go to Toulcův dvůr in Prague. Toulcův dvůr offers guided tours thru the beautiful landscape, nature garden on Fridays. We can see farm animals, e.g. cows, sheep, goats, cute bunnies with relevant comments.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10, infocentrum

Mezinárodní den pand červených

20. září 2025, 10.00–16.00

Během komentovaných setkání se dozvíte o pandách spoustu zajímavostí a také zjistíte, že není panda jako panda. 10.00 Komentované krmení (pandy červené). 11.00, 14.00 a 15.00 komentovaná setkání.

Místo: Zoo Praha,
U Trojského zámku 120/3, Praha 7

TEDxPragueCountdown 2025:

Future of Ecosystems

20. září 2025, 13.00

Osm přednášek od vizionářů, vědců, inovátorů a aktivistů nabídne nové perspektivy na systémy, které nás obklopují.

Místo: CAMP – Centrum architektury a městského plánování, Vyšehradská 51, Praha 2

Velký knižní swap

20. září — 14. října 2025, vždy 10.00–17.00

Máte rádi knihy? Ale co s knihou, kterou máte přečtenou a zabírá místo v knihovně? Vždyť do odpadu knihy nepatří! Darujte jim druhý život

a přijďte si knihu vyměnit za jinou. Namísto toho, aby na knížky padal neužitečně prach, mohou si je přečíst lidé, kteří by se k nim třeba vůbec nedostali.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Od starého k novému

20. září 2025, 14.00–15.00

21. září 2025, 14.00–15.00

4. října 2025, 14.00–15.00

5. října 2025, 14.00–15.00

Zajímá vás, jak vypadal život v době, kdy na Toulcově dvoře hospodařil pan František Toulec?

Přijďte na komentovanou prohlídku nové expozice ve špycharu. Dozvíte se mnoho zajímavého ze života na statku ve zlaté době Toulcova dvora – tedy za hospodaření pana Františka Toulce.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10, Špychar.

Mezinárodní den míru – Roots & Shoots Zoo Praha

21. září 2025, 10.00–16.00

Přijďte s námi oslavit Mezinárodní den míru v duchu odkazu světově uznávané primatoložky a ochránkyně přírody Dr. Jane Goodall! Program reflektuje blížící se Světový den goril. 10.30 Předání enrichmentového prvku gorilám (Centrum Méfou).

Místo: Zoo Praha,
U Trojského zámku 120/3, Praha 7

Kurz ekoprintu – Kouzlení s listy na textilu a papíru

23. září 2025, 16.00–18.00

24. září 2025, 16.00–18.00

Na kurz ekoprintu se naučíme techniku přírodního barvení, při které budeme pomoci listů a květin vytvářet originální a neopakovatelné vzory.

Místo: Ekocentrum Prales,
Mladoboleslavská 953, Praha 9

Stromy krásné, zdravé, vitální? Víte jak na to?

23. září 2025, 17.00–19.00

Seminář pod vedením arboristy Aleše Kotrbatého o výsadbě a péči o stromky s praktickou ukázkou výsadby.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Den stromů v Kunratickém lese

24. září 2025, 9.00–18.00

Jak funguje strom jako klimatizace a les zase jako zásobník na vodu? Proč jsou stromy ve

městě pro nás tak důležité? Komu slouží strom jako obydlí? Kdo je to arborista? Co dělá lesník? To vše a mnohem víc se dozvíte na celodenní oslavě Dne stromů ve středu 24. září 2025.

Místo: 50.0296922N, 14.4773639E

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, Štěpán Makrlík

Praha včera: Nouzové kolonie

24. září 2025, 17.00

Dřevěné nebo plechové baráky, vyřazené železniční vagony či maringotky, ale také opuštěné cihelny nebo jeskyně. Tak vypadalo provizorní bydlení, které za první republiky vznikalo jako útočiště pro nemajetné obyvatele Prahy.

Místo: CAMP – Centrum architektury a městského plánování, Vyšehradská 51, Praha 2

Workshop Lesní mysli – finské metody aktivní relaxace, psychohygieny a péče o duševní zdraví v přírodě

25. září 2025, 16.30–18.45

23. října 2025, 16.30–18.45

6. listopadu 2025, 16.30–18.45

Cyklus setkání k osvojení praktických dovedností, jak v každodenním životě najít rovnováhu, předcházet vyčerpanosti a udržet si vnitřní energii. Posílit odolnost, odpočinout si a naučit se vidět v životě to dobré.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Bylinková alchymie – od sběru po voňavou mastičku

25. září 2025, 18.00–20.00

Léčivé rostliny nejsou jen pro babky kořenářky! Právě naopak, dnes je samozásobitelství velmi populární i díky tomu, že přesně víte, co jste do mastičky dali a že jste postupovali tak, aby zůstaly léčivé schopnosti bylinek zachovány.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Lesy Praha

Den stromů v Kunratickém lese

**24. 9. 2025
9–18 h**

Program pro školy i veřejnost u Velkého altánu

stromy hravě | lesní dílničky | poznávání dřevin | ukázky stromolezců | jak se měří strom | kůň v lese | zvířecí obyvatelé a návštěvníci stromů

Školní kolektivy se objednávají předem. Informace k projektu Dny stromů 2025.

Aktuálně pořádá a financuje hlavní město Praha. Program je zdarma.

www.lesypraha.cz

Kunratický les

PRAHA PRAHA PRAHA PRAHA

UKLÍDÍME ČESKO – Uklidíme společně okolí Botiče a Toulcova dvora

26.–28. září 2025, vždy 15.00–18.00

Moc nám záleží na přírodě kolem nás, proto chceme s pomocí dobrovolníků (vítání jsou jednotlivci i rodiny s dětmi) uklidit nejbližší okolí našeho areálu – zaměříme se na meandry Botiče a navazující okolí Toulcova dvora. Čím víc dobrovolníků dorazí, tím větší prostor se nám podaří uklidit.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Za krásami Toulcovy dvora

27. září 2025, 14.00–15.00

28. září 2025, 14.00–15.00

11. října 2025, 14.00–15.00

12. října 2025, 14.00–15.00

28. října 2025, 14.00–15.00

Pokud se chcete dozvědět něco více o Toulcově dvoře a podívat se tam, kam se běžně nechodí, přijďte na sobotní prohlídku. Podle věku a přání účastníků se dozvíte něco o historii dvora, našich hospodářských zvířatech, péči o přírodní zahradu či o unikátnosti mokřadu.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

To jsem z toho jelen

27. září 2025, 14.00–16.00

Ukončit letní radovánky říj? Proč ne? Měsíc říjen už ve svém pojmenování předpovídá dobu namlouvání mezi jeleny. Tato událost bývá doplňována dechberoucím troubením a zápasími jeleny. A holky laně? Čekají, jak to dopadne. :)

Místo: 50.0236369N, 14.3882178E

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, Štěpán Makrlík

lhmp.cz/ekologicka-vychova/

Archidílina: Město na řece

28. září 2025, 10.00–12.00

Vltava už od počátku věků utvářela podobu pražské krajiny. My se v rámci Archidílny vrátíme o stovky let zpět a stejně jako tehdy Vltava zkusíme modelovat povrch naší metropole. Zamyslíme se nad tím, proč je řeka důležitá a jak dokáže propojit celé město.

Místo: CAMP – Centrum architektury a městského plánování, Vyšehradská 51, Praha 2

CAMP Tour: Tramvaji kolem řeky

28. září 2025, 14.00

Vltavská nábreží prošla za posledních sto let výraznou proměnou – od stavby většiny mostů až

po vytváření veřejného prostoru se stále větším důrazem na pobytovou kvalitu. Komentovaná projížďka naší Architrám 9219 vám v rámci festivalu Poznej Vltavu přiblíží historii i budoucnost pražských nábrežích.

Místo: Tramvajová zastávka Botanická zahrada (ve směru Karlovo náměstí), Praha 2

Pořádá: CAMP

Soutěž o nejlepšího sběrače 2025

29. září 2025 — 31. října 2025

Pro školy v městských částech Praha 16, Praha 4, Praha-Kunratice, Praha-Šeberov, Praha 9 a Praha 19 vyhlášíme podzimní soutěž O nejlepšího sběrače, ve které se již čtrnáct let pravidelně utkávají žáci pražských škol a školek. Letos se opět zaměříme na obyvatele našich zookoutků.

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, Marcel Mergl

lhmp.cz/ekologicka-vychova/

Výroba vlastního přírodního krému – péče, která začíná u vás

30. září 2025, 16.00–18.00

Ponořte se do světa přírodní kosmetiky a objevte způsob, jak si vyrobit svůj vlastní krém bez chemie, s vůní, která Vám opravdu sedne. V kurzu se naučíme základní principy výroby domácí kosmetiky.

Místo: Ekocentrum Prales, Mladoboleslavská 953, Praha 9

Pozitivní posilování od slepice

po koně – František Šusta

5. října 2025, 9.00–17.00

Tato akce je primárně benefiční. V případě, že zaplatíte v rámci benefice, bude výtěžek využit ve výši 40–80 % jako příspěvek veřejné sbírky založené za účelem získání finančních příspěvků na rozvoj a zajištění zooterapie, zejména

hiporehabilitace a provozu výukové a socioterapeutické farmy.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Den zvířat aneb farma není lunapark

5. října 2025, 13.00–17.00

V celé republice dnes narazíte na zookoutky a zooparky, kam můžete s dětmi vyrazit. Noemova archa na Toulcově dvoře je však tak trochu jiná. Nenabízíme ani krmení zvířat nebo kontaktní zookoutek. Chtěli byste se dozvědět,

proč tomu tak je?

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10
toulcuvdvur.cz/akce/den-zvirat-2

Vyrob si vlastní kokedamu

7. října 2025, 16.00–18.00

8. října 2025, 16.00–18.00

Toužíte po originální a živé dekoraci, která ozvláští váš interiér a zároveň vám přinese radost z tvoření? Přijďte si vyrobit vlastní kokedamu – závesnou mechovou kouli s rostlinou, inspirovanou japonským uměním pěstování bez květináče.

Místo: Ekocentrum Prales,
 Mladoboleslavská, Praha 9

Principy chytré renovace

8. října 2025, 8.30–14.30

Webinář pro odborníky: Naučte se renovovat domy chytře. Budeme postupovat od konceptu k detailu, abyste si osvojili princip nastavení energetického konceptu. Obsah kurzu: Základní přehled požadavků vyhlášky č. 264/2020 Sb. v oblasti renovací.

Místo: online, Centrum pasivního domu, z.s.,
www.pasivnidomy.cz

Hluboká renovace budov

8. října — 10. října 2025, vždy 8.30–14.30

Připojte se k nejucelenějšímu a nejrozsáhlejšímu renovačnímu kurzu, ve kterém se dozvíte vše, co potřebujete znát pro komplexní návrh hluboké sanace budov. Pro koho je kurz určen: pro architekty, projektanty, energetické specialisty, pro odbornou veřejnost.

Místo: online, Centrum pasivního domu, z.s.,
www.pasivnidomy.cz

Konference EVVO pro pedagogy

MŠ, 1. a 2. tříd ZŠ a vychovatele

14. října 2025, 9.00–16.00

Jak učít malé děti účtět k přírodě a přitom rozvíjet jejich zvědavost? Naše konference nabídne inspiraci, jak v mateřské škole probouzet kritické myšlení u dětí skrze environmentální témata.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Vyrobte si vlastní netopýrovník – bezpečný úkryt pro netopýry

14. října 2025, 16.00–18.00

Také patříte k těm, co mají rádi netopýry? Rádi byste je podpořili, ale nevíte jak? Pak je tento workshop určený přesně pro Vás! Přijďte si vyrobit vlastní „netopýrovník“ – obydlí pro netopýry, které jim v letních měsících může nabídnout úkryt, a v zimě možná i zimoviště.

Místo: Ekocentrum Prales,
 Mladoboleslavská 953, Praha 9

Ovčí dny

18. října — 19. října 2025, vždy 11.00–16.30

Chovatelé, farmáři, střihači, přadleny, zkrátka všichni nadšenci pro ovce a ovčí produkty se sejdou na Toulcově dvoře. Budou probíhat mimo jiné ukázky střihání a tradičního zpracování ovčí vlny, prodej ovčích produktů, poznávání vlny různých plemen... Nebude chybět ani naše stádo valašek.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Za zvířátky na farmu

18. října 2025, 14.00–15.00

19. října 2025, 14.00–15.00

Užijte si víkendové odpoledne s obyvateli Toulcova dvora ze zvířecí říše. Zažijte s námi procházku areálem Toulcova dvora zaměřenou na jeho zvířecí obyvatele a poznejte je pěkně zblízka! Akce je určená pro celou rodinu, zvířátka tradičně nejvíc potěší naše nejmenší návštěvníky.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10
toulcuvdvur.cz/akce/za-zviratky-na-farmu-16

Den stromů

19. října 2025, 13.00–17.00

Les a voda – dva světy, které drží život pohromadě. Přijďte s námi oslavit sílu stromů a tajemství vody! Toulcův dvůr vás zve na tradiční Den stromů, tentokrát s tématem, které spojuje dva zásadní živly – LES A VODA. Vstupné dobrovolné.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Konference Životní prostředí – prostředí pro život 2025

23. října 2025 — 24. října 2025, vždy 9.00–16.00

Česká informační agentura životního prostředí pořádá v pořadí již 6. ročník konference Životní prostředí – prostředí pro život. Konference se uskuteční 23. a 24. října 2025 již tradičně v prostorách Ballingova sálu Národní technické knihovny v Praze.

Místo: Národní technická knihovna – Ballingův sál, Technická 2710/6, Praha 6 – Dejvice

Od sklepa po půdu

25. října 2025, 14.00–15.00

Co skrývá tajemné podzemí gotického špýcharu? A co se naopak nachází pod jeho střechou? Během unikátní přibližně hodinové prohlídky se podíváte i do prostor, které jsou běžnému návštěvníkovi skryty. Tyto historické skvosty totiž sřežeme jako oko v hlavě.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Podzimní farmaření

29. října 2025, 8.00–16.30

Chceš strávit podzimní prázdniny u zvířat? Přidej se k nám! Společně se budeme starat jak o zvířata z farmy, tak o domácí mazlíčky a mnohé z nich si pohladíme. Užijeme si i nějakou pěknou táborovou hru a další aktivity.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Svatohubertské troubení

1. listopadu 2025, 14.00–16.00

Tak jako v předchozích letech i letos na počest svátku svatého Huberta, patrona všech lovců a myslivců, v našem zookoutku v Malé Chuchli rozeznáme lovecké fanfáry. V sobotu 1. listopadu si tak do Chuchelského háje budete moci přijít poslechnout komentovaný koncert mysliveckých trubáčů.

Místo: 50.0236369N, 14.3882178E

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, Marcel Mergl

lhmp.cz/ekologicka-vychova/

Vyrobte si vlastní ježkovník – bezpečný úkryt pro ježky

4. listopadu 2025, 16.00–18.00

Chcete pomoci přírodě a zároveň obohatit svou zahradu o užitečný a dekorativní prvek? Máte na zahradě ježčka, kterému byste rádi vyrobili bezpečný úkryt pro přečkání zimy, nebo byste rádi ježka do své zahrádky přilákali? Ať už ježka na zahradě máte nebo ne, můžete pomoci přírodě a nabídnout ježkům domov.

Místo: Ekocentrum Prales,

Mladoboleslavská 953, Praha 9

Výroba ptačího krmítka

11. listopadu 2025, 16.00–18.00

Máte rádi ptáčky a chcete jim v zimě nabídnout bezpečné místo s potravou? Rádi byste si zkrášlili zahradu nebo balkon a pomohli našim ptákům přežít zimu? Pak je tento workshop přesně pro vás! Nejen, že si pod vedením zkušeného lektora vlastnoručně vyrobíte krmítko.

Místo: Ekocentrum Prales,

Mladoboleslavská 953, Praha 9

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, Linda Janská

Předcházení vzniku odpadů 2025

13. listopadu 2025

Srdečně vás zveme na 11. ročník konference Předcházení vzniku odpadů, která se uskuteční 13. listopadu 2025 v Praze.

Místo: T-Mobile Magenta Experience Center, Obchodní centrum Arkády Pankrác, Na Pankráci 86, Praha 4, CEMC, z.s., cemc.cz

Effektivní využití fotovoltaiky – jak na to? Jak se žije v ostrovním systému

13. listopadu 2025, 18.00–20.00

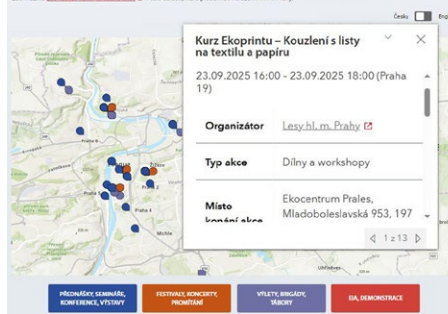
Přemýšlíte o fotovoltaice a nevíte, jestli se do toho pustit a jaké jsou vlastně možnosti? Odborník z praxe vám představí výhody a nevýhody síťového zapojení, topení a ohřevu, ostrovního systému, a jejich možných kombinací. Následně se podíváme pod pokličku domu uprostřed lesa v ostrovním systému.

Místo: Toulcův dvůr, Kubatova 32/1, Praha 10

Kalendář akcí v oblasti životního prostředí a ekologické výchovy na území hl. m. Prahy

Kalendář akcí v oblasti životního prostředí a EVVO zobrazuje vybrané akce konané na území hl. m. Prahy související s ochranou a péčí o životní prostředí v Praze a v environmentálně vyznačených, výchovno a osvětlových (EVVO). K dispozici je mapová verze kalendáře (nahoře) a také [seznam akcí](https://portalzp.praha.eu/kalendar_akci).

Kalendář akcí v oblasti ŽP a EVVO v Praze s mapovým výstupem

Hlavní město Praha zajišťuje od roku 2013 provoz kalendáře akcí v ŽP a EVVO pořádaných na území města. Zájemcům je na webových stránkách města k dispozici přehled akcí zahrnující zejména konference a semináře, festivaly a slavnosti, výstavy a veletrhy, přednášky a diskuze, dílny a workshopy, ale také filmy, videoprojekce, koncerty, divadelní představení, tábory, výlety a pobytové akce a také veřejná projednávání vlivů záměrů na životní prostředí, která aktuálně probíhají nebo proběhnou na území Prahy. Kalendář je nyní k dispozici v modernizované verzi. portalzp.praha.eu/kalendar_akci

